

EXAMENSARBETE

Våren 2007
Läroarbldningen

Vad motiverar elever i skolarbetet?

– En studie om elevers uppfattningar kring motivation i skolarbetet.

Författare
Emelie Sörensön
Ylva Tykesson

Handledare
Carina Hermansson

Vad motiverar elever i skolarbetet?

– En studie om elevers uppfattningar kring motivation i skolarbetet.

Abstract

Syftet med arbete var att få en ökad kunskap om och förståelse för vad som motiverar eleverna i skolarbetet. Inledningsvis gjorde vi en litteraturfördjupning inom området och fördjupade oss i begreppet motivation, olika teorier om motivation och vad läroplanen säger om området. För att få ökad kunskap och förståelse delade vi ut 81 stycken enkäter i årskurs tre och sex. För att få en ytterligare förståelse genomförde vi 12 stycken intervjuer.

Resultatet visar att det är positiv uppmuntran, belöning, varierade arbetsuppgifter och skolan i allmänhet som eleverna i undersökningen anser som motiverande faktorer i skolarbete. Uppmuntran och belöning är också faktorer som litteraturen tar upp som motiverande faktorer. I enkätundersökningen gav eleverna också olika förslag att på hur de skulle vilja bli motiverade i skolarbetet som till exempel: få längre rast, mer varierande arbetsuppgifter, använda datorn mer och fler belöningar och tävlingar.

Ämnesord: Motivation, omotiverad, inre – och yttre motivation, motivationsteorier

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Syfte.....	5
1.3 Arbetets disposition	5
2 LITTERATURFÖRDJUPNING	7
2.1 Vad menas med motivation?.....	7
2.1.1 Begreppsdefinition	7
2.1.2 Tidigare forskning	9
2.1.3 Yttre och inre motivation	11
2.2 Motiverad eller omotiverad?.....	12
2.2.1 Att skapa motivation	12
2.2.2 Omotiverad elever	14
2.3 Teorier om motivation	15
2.3.1 Motivationsteorin	15
2.3.2 Stimuli och respons teorin.....	16
2.3.3 Behovsteorin.....	17
2.3.4 Bruners undervisningsteori	18
2.4 Vad säger läroplanen om motivation?	19
2.5 Litteratursammanfattning	20
3 PROBLEMFÖRMULERING	21
4 METOD.....	22
4.1 Kvantitativ enkät.....	22
4.1.1 Utförande av enkäten	22
4.1.2 Bearbetning av enkät.....	23
4.2 Kvalitativ intervju	23
4.2.1 Utförande av intervju	24
4.2.2 Bearbetning av intervju	24
4.3 Etiska överväganden.....	24
4.4 Metod diskussion.....	25
5 RESULTAT OCH ANALYS AV ENKÄT OCH INTERVJU.....	26
5.1 Faktorer som motiverar elever i skolarbetet.....	26

5.1.1 Uppmuntran.....	26
5.1.2 Negativ feedback.....	28
5.1.3 Belöning	29
5.1.4 Varierade arbetsuppgifter	30
5.1.5 Lätta uppgifter	31
5.1.6 Svåra uppgifter	31
5.1.7 Elevernas förslag till hur de skulle bli mer motiverade i skolarbetet.....	32
5.2 Vem motiveras eleverna av?	33
5.2.1 Läraren	33
5.2.2 Skolan.....	34
5.3 Sammanfattning av enkäten och intervjun.....	34
6 DISKUSSION	35
7 SAMMANFATTNING	38
REFERENSLISTA.....	40
Bilaga 1: Enkät.....	42
Bilaga 2: Sammanställning av elevers förslag på hur de vill bli motiverade i skolarbetet	45
Bilaga 3: Övriga diagram	47
Bilaga 4: Intervjufrågor.....	48
Bilaga 5: Sammanställning av intervjun	49
Bilaga 6: Information till pedagogen	56
Bilaga 7: Information till föräldrar.....	57

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Vi är två blivande pedagoger från högskolan i Kristianstad. I denna C-uppsats undersöks vad det är för faktorer som gör elever motiverade i skolarbetet. Elevers motivation är ett omskrivet område i litteraturen, framförallt utifrån pedagogens perspektiv. Fördjupningen i detta arbete kommer därför att ta sin utgångspunkt från ett elevperspektiv.

Ute på fältet har vi mött pedagoger som söker tips och stöttning från sina kollegor när de inte längre har några idéer på hur de ska kunna motivera en specifik elev. De har tagit med sig idéerna in i klassrummet och ibland har dom givit framgång men inte alltid. Utifrån dessa erfarenheter väcktes frågan, vad hade hänt om pedagogen istället frågat eleven: *hur skulle jag kunna motivera dig så du känner skolarbetet mer meningsfullt?*

Enligt läroplanen för det obligatoriska läroväsendet ska varje skola sträva mot att varje elev ”utvecklar nyfikenhet och lust att lära” (Utbildningsdepartementet, 2006). En motiverad elev är en elev som har lusten att lära och enligt läraruppdraget (SOU 1999:63) har barn och ungdomar en ”inneboende längtan efter att få formulera sig, att skapa sin identitet osv. Skolan måste, för att upplevas som meningsfull, tillgodose denna inre önskan” (s.52).

Detta är motivet till att vi gick ut till 81 elever i årskurs tre och sex och genomfört enkät- och intervjuundersökningar för att få en ökad inblick i vad det är som motiverar dagens elever i skolarbetet.

1.2 Syfte

Syftet med detta arbete är att få ökad kunskap om och förståelse för vad som motiverar eleverna i skolarbetet.

1.3 Arbetets disposition

I det inledande kapitlet kommer vi att beskriva bakgrund och syfte med undersökningen. Kapitel två innefattar en litteraturfördjupning, som är indelad i fyra delar:

- **Vad menas med motivation?** Denna del inleds med en begreppsdefinition och därefter beskrivs olika sett att se på motivation.
- **Motiverad eller omotiverad?** Under denna del beskrivs vad litteraturen säger om motiverade respektive omotiverade elever.

- **Teorier om motivation.** I litteraturfördjupningen tredje delen presenteras ett urval av teorier som behandlar motivation, nämligen motivationsteorin, stimuli och respons teorin, behovsteorin samt undervisningsteorin.
- **Vad säger läroplanen om motivation?** I litteraturfördjupningens sista del presenteras vad läroplanen för det obligatoriska läroväsendet (Lpo94) säger om motivation.

Som avslutning på litteraturfördjupningen ges en sammanfattning av all litteratur.

I kapitel tre beskrivs problemformulering. I det fjärde kapitlet ges en metodbeskrivning där vi inledningsvis presenteras val av metod. I detta kapitel presenteras även bearbetning av enkät samt intervju och de etiska överväganden som vi har tagit del av.

Kapitel fem är uppdelat i två delar och innefattar resultat och analys, med överskrifterna:

- **Faktorer som motiverar elever i skolarbetet:** I detta avsnitt redovisas varje faktor för sig under underrubriker: *uppmuntran, negativ feedback, belöning, varierade arbetsuppgifters, lätta uppgifter, svåra uppgifter, samt elevernas egna förslag till hur de skulle kunna bli mer motiverade i skolarbetet.*
- **Vem motiveras eleverna av?** Under denna rubrik redovisas lärarens och skolans roll i motivationsarbetet.

Under varje del kommer vi först att presentera enkätresultatet med en analys. Sedan presenteras intervjuresultaten vilka följs av en analys av intervjuresultatet. Slutligen redovisas en sammanfattning av enkät- och intervjuresultatet.

Det sjätte kapitlet innefattar en diskussion och arbetet avslutas med en sammanfattning av hela arbetet.

2 Litteraturfördjupning

Litteraturfördjupningen är indelad i fem delar. Den inledande delen har rubriken *vad menas med motivation* och inleds med en begreppsdefinition, därefter presenteras Jenners tidigare forskning och syn på motivation och slutligen presenteras yttre respektive inre motivation. Den andra delen med rubriken *motiverad eller omotiverad* innefattar litteraturens syn på motiverade respektive omotiverade elever. Den tredje delen, *teorier om motivation*, presenteras följande teorier: motivationsteorin, stimuli och respons teorin, behovsteorin och Bruners undervisningsteori. I den fjärde delen beskrivs vad läroplanen för det obligatoriska läroväsendet säger om motivation. Litteraturfördjupningen avslutas med en sammanfattning.

2.1 Vad menas med motivation?

Detta avsnitt inleds med en begreppsdefinition av motivation, som följs av en närmare beskrivning på hur olika författare och forskare ser på motivation.

2.1.1 Begreppsdefinition

Motivation är ett centralt begrepp inom skolans väggar och en viktig del för att människan ska kunna fungera i samhället. Utan motivation skulle människan bli helt likgiltig inför uppgifter och skulle inte ta sig för någonting. Lundgren och Lökhholm (2006) tar upp djupt deprimerade människor som exempel på bristande motivation. Vidare menar författaren, ”begreppet motivation i sig säger dock ingenting om vilket beteende som avses. Eleven kan lika gärna vara motiverad att göra livet surt för 'lärarjävlen', eller att ta sig igenom termin efter termin med avsikten att göra just ingenting” (Lundgren och Lökhholm, 2006 s.45). Enligt Lundgren och Lökholms synsätt är motivation ett måste för att kunna ta oss igenom livets gång där vi måste klara oss över motgångar.

I Nationalencyklopedin går det att läsa att motivation är en:

Sammanfattande psykologisk term för de processer som sätter igång, upprätthåller och riktar beteende. Teorier om motivation förklarar varför vi överhuvudtaget handlar och varför vi gör vissa saker snarare än andra (Nationalencyklopedin, 2007).

Enligt nationalencyklopedin är motivation något som ”sätter igång, upprätthåller och riktar beteende” (Nationalencyklopedin, 2007), forskaren Jenner ser motivation som en process som

får människor att röra sig. Jenner menar också att motivationsforskningens huvudfråga kan (om) formuleras som: ”vad är det som får människor att röra sig”? (Jenner, 2004 s.37)

Imsen (2000) nämner en rad olika begrepp som kopplas samman med motivation, som exempelvis: belöning, feedback, uppskattning, vilja och intresse (Se figur 1). Många av dem går att koppla till Maslows behovstrappa (se figur 4) då trygghet, självtillit, uppskattning och ångest är centrala begrepp (Imsen, 2000). Behavioristerna lägger fokus på de yttre motivationsfaktorerna som belöning, straff, feedback och att lyckas och motivationsteorin anser att det är våra behov som styr vår motivation (Maltén, 1997). Detta är några av de delar som behandlas senare i denna undersökning.

Fig. 1 (Imsen 2000, s.274)

Efter denna introduktion av begreppet motivation kommer vi nu att gå in djupare och ta upp om tidigare forskning och skillnaden mellan yttre och inre motivation.

2.1.2 Tidigare forskning

Håkan Jenner är professor i pedagogik vid Växjö universitet. Jenners forskningssammanställning *motivation och motivationsarbete - i skola och behandling* (2004) har som syfte att ge en insyn på forskningen om motivation, då fokus ligger på pedagog - elev. Forskningssammanställningen är ingen pekbok på hur saker och ting ska vara och inte heller en tipsbok på hur pedagoger kan arbeta med motivation. Sammanställningen fokuserar på människors förklaringar till framgång och vad förväntningar samt misslyckanden har för betydelse för motivationen. Positiva förväntningar (från pedagogen) leder till goda resultat och negativa förväntningar leder till dåliga resultat för eleven.

En faktor, som är grundläggande för motivationsarbetet, är att pedagogen har ett bra bemötande till sina elever, det är också viktigt att vara öppen och entusiastisk. Att o-motivation skulle ha sin förklaring i att eleven antingen har en vilja eller ovilja är inte hela sanningen, utan det handlar också om hur man blir bemött av omgivningen. För motivation är, enligt Jenner (2004), inte en egenskap hos individen utan det är istället en följd på hur man har blivit bemött.

Forskning visar att motivation kommer utifrån tre perspektiv som samspelar med varandra:

1. Motivation sker som en inre faktor, då *något* sätter igång ens beteende eller handlande, *något* i detta fall är en så kallad drivkraft.
2. Det andra perspektivet förutsätter att eleven arbetar mot det mål som den vill uppnå, målet kan tillfredställa den inre eller den yttre motivationen. De yttre målen syftar till olika former av belöningar och pengar och de inre målen innebär glädje och ökat självförtroende. Forskare är överens om att de inre och de yttre målen påverkar oss på olika sätt. Om skolan lägger tyngdpunkten på betygen (yttre mål) och att det är dem som är viktigast så kommer eleven att inrikta sig så att han eller hon får så höga betyg som möjligt och betygen blir då elevers mål med skolan och de inre målen uppnås ej.
3. Det tredje perspektivet innebär en växling mellan de två föregående perspektiven och elevens självförtroende och om målen uppnås eller inte. Denna växling går till på följande sätt: Först måste det uppstå behov och önskningar (en inre drivkraft) hos eleven och dessa utlöser sedan ett beteende som är riktat mot ett specifikt mål som antingen är ett inre eller ett yttre mål. Därefter förstärks den inre drivkraften och detta händer vare sig om eleven når eller misslyckas med att nå det tänkta målet. Ett

exempel på detta kan vara om en elev vill klara en utmanande uppgift. Lyckas eleven nå detta mål så blir den sporrade att försöka lösa en ännu svårare uppgift, men misslyckas eleven blir den sporrade att försöka igen och göra bättre ifrån sig nästa gång. Det sistnämnda kräver dock att eleven är utrustad med ett gott självförtroende, ett misslyckande kan annars lätt leda till ett ännu mindre självförtroende och uppgivenhet.

För att en elev ska bli motiverad måste uppgifters mål vara realistiska och nära i tiden. Jenner (2004) tar upp ett exempel om nobelpriset, ”- vem vill inte bli Nobelpristagare, men hur många har på allvar gjort det till sitt mål i livet”? (s.44) Nobelpristagare är det inte många som blir och det ligger dessutom mycket arbete bakom det och ett livslångt slit. Att ha mål som ligger så långt fram i tiden och som dessutom inte är ett ”mål inom synranden” är inget som ger en direkt motivation. Man måste sätta ut delmål längs vägen för att sådana mål skall kunna nås annars kan man få en känsla av hopplöshet och man ger då upp istället för att försöka nå målet.

Vad kan pedagoger göra med detta i åtanke? Enligt Jenner (2004) väljer pedagogen att antingen sänka målen för eleverna eller att höja dem för att visa möjligheterna. Pedagoger kan också välja att sätta ut realistiska mål som passar just den grupp elever man har. Att en elev sätter ut låga mål behöver inte betyda att den är lat och omotiverad, snarare handlar det om att eleven är rädd för att misslyckas och vill ta ett steg i taget och sätter ut fler små delmål för att nå det stora målet. Pedagogens uppgift i detta fall blir att ”puscha” eleven till nästa nivå och hjälpa den att sätta upp högre mål och få den att lita på den egna förmågan. Här visar forskningen att flickor ofta underskattar sina förmågor mer än vad pojkar gör.

Jenner (2004) menar på att framgång och misslyckande är ”viljans grogrund” och att det är viktiga faktorer att ta hänsyn till när man talar om motivation. Forskare är överens om att skolan och pedagoger bör lägga en satsning till att stärka den inre motivationen hos eleverna och detta ska ske genom en mer meningsfull undervisning där utgångspunkten ligger mer kring elevens perspektiv, låter eleverna välja, och ge eleverna intressanta och utmanande uppgifter i skolan. När det gäller utmanande uppgifter har amerikansk forskning kommit fram till att utmanande uppgifter kan bidra till svaga elevers utveckling (Jenner, 2004).

2.1.3 Yttre och inre motivation

Jenner (2004) talar i sin forskningssammanställning om begreppen inre och yttre motivation. Här följer en fördjupning av de begreppen och dess innebörd.

Lundgren och Lökhholm (2006) menar på att det finns både inre och yttre faktorer som bidrar till vår motivation. Yttre motivation innebär yttre tryck från föräldrar, kompisar och samhälle. Exempel på yttre motivation inom skolan kan vara betygen, utför du inte en viss uppgift så medför detta dåliga betyg och väljer du att inte gå dit alls får man inga betyg. Enligt Glasser (1996b) är dagens skola inte densamma som den har varit och det är lätt att tro att elever var mer flitiga och motiverade förr. Vad man inte tänker på är att eleverna fick bestraffning (yttre motivation) när de inte gjorde som läraren sagt, de blev till och med utkastad om de inte skötte sig. Idag är det nästan ett måste att gå i skolan för att klara sig i dagens samhälle (Glasser, 1996b). Lundgren och Lökhholm (2006) menar att ett annat exempel på yttre motivation också kan vara hot och bestraffning, när man utför en handling för att man har blivit hotad till det. Som synes innebär den yttre motivationen ofta ett mål som egentligen inte alls har med själva uppgiften att göra som till exempel: att få se på film den sista halvtimmen om eleverna är tysta och räknar koncentrerat de sista 20 minuterna.

Inre motivation innebär att utföra handlingar för att man tycker om det och de upplevs därmed som meningsfulla, som exempelvis att titta på tv, vara med kompisar och läsa böcker. Den inre motivationen aktiverar olika beteenden hos barn som exempelvis glädje, lustfylldhet och lusten till att leka (Lundgren & Lökhholm, 2006). ”Den inre motivationen ökar om en aktivitet används som en belöning. Om barnen utförde aktivitet A så fick de lov att utföra aktivitet B. Då minskade den inre motivationen för aktivitet A medan den inre motivationen för aktivitet B ökade” (Lundgren & Lökhholm, 2006 s.48). Enligt Imsen (2006) finns det en strävan inom skolan för att den inre motivationen ska dominera, men tyvärr ser verkligheten inte ut så och i de flesta fall kommer den yttre motivationen mest i rampljuset, som till exempel betygen.

Inre motivation är något som bland annat Montessoripedagogiken förespråkar och menar på att all motivation måste komma inifrån eleven själv och inom denna pedagogik ska eleverna få arbeta i sin takt och undervisningen ska anpassas till eleverna så att deras nyfikenhet och utforskarglädje stimuleras. Montessoripedagogiken beskriver även vikten av att ta till vara på elevernas spontana intressen och erfarenheter (Wennerström, 1997).

2.2 Motiverad eller omotiverad?

I följande avsnitt bearbetas vad litteraturen säger om motivation och o- motivation samt vad det beror på.

2.2.1 Att skapa motivation

En motiverad elev har en vilja att studera och hög motivation hittar man hos studenter som tentamensläser. Dock kan dessa studenter råka ut för att de är ”övermotiverade” eftersom de är ängsliga och nervösa för att ”kugga” på tentan, när detta sker blockeras inläringen (Madsen, 1974 s.14f).

Du kan tvinga en människa att göra något, men aldrig tvinga honom eller henne att vilja – det är något som kommer inifrån. Motivation är drivkraften som gör arbetet lustbetonat. (Hagemann 1990, se förord)

Glasser menar att (1996a) pedagogen i de tidigare skolåren har en lättare uppgift att motivera sina elever. Under den första tiden i skolan är allting nytt och spännande och eleverna är självmotiverade till att lära. Under de tidiga skolåren ser eleverna upp till de vuxna i deras närhet och vill kunna allt de kan som att läsa och skriva. Motivationen som det lilla barnet har när den kommer till skolan avtar långsamt och andra faktorer blir viktigare i deras liv, som exempelvis: kompisar och fritidsintressen. De börjar bli tonåringar och ifrågasätter ”vem är jag”, sexuell läggning och med detta prioriteras inte skolan i första hand.

Enligt Glasser (1996a) är inte alla pedagoger bra på att motivera sina elever, en del lyckas bättre och andra sämre. Egentligen beror allt på eleven, för vill inte eleven lära sig så kan inte den skickligaste pedagogen lyckas med uppdraget att motivera eleven.

Carlgren och Marton (2002) tar upp en rad olika aspekter som fungerar som motivationshöjande:

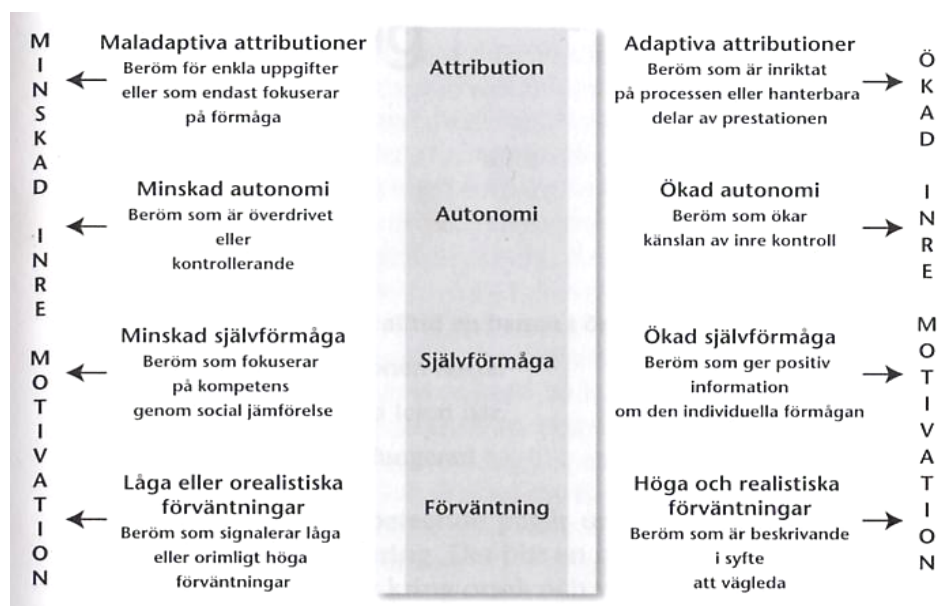
- Att bli bäst i klassen.
- Lyckas på ett prov.
- Få höga betyg.
- Kunna svara rätt på olika frågor inför klassen.
- Hinna först igenom en uppgift.

Men att skapa motivation med hjälp av dessa aspekter är ingen bra metod enligt Carlgren och Marton (2002) och de menar fortsättningsvis att det måste till andra lösningar för att motivera

sin klass. Vidare har författarna intervjuat ett flertal lärare som har gett flera olika exempel på olika motivationsskapande aspekter i klassrummet såsom: Att göra uppgifter som eleverna tycker är roliga genom att fånga upp deras intressen, leka fram kunskaper, ge respons, arbeta med ett varierat arbetssätt, ge eleverna olika ansvar samt att låta eleverna visa upp det de lärt sig (Carlgren & Marton, 2002).

Enligt Lundgren och Lökhholm (2006) är det också viktigt att allt eleverna gör har en mottagare och att de får respons och feedback på det de gör. Genom att ge feedback visar pedagogen att det eleven gjort betyder något och det visar också att eleven finns. Alla människor vill vara någon och känna tillhörighet och Hagmann (1990) menar att ”tillhörighet är en viktig motivator” (s. 44) och han fortsätter med att likna bristande respons som en ”motivationsdödare” (s.47).

Lundgren och Lökhholm (2006) menar att beröm i allmänhet är en motivationshöjande faktor i alla situationer. Genom beröm får eleven bekräftelse på att det hon/han just gjort var bra och chansen är då större att detta beteende upprepas.

Figur 2 ovan beskriver vad berömmet har för effekt för den inre motivationen. (Lundgren & Lökhholm, 2006 s.53)

Med figur två vill Lundgren och Lökhholm (2006) visa att beröm antingen kan bidra till en minskad eller en ökad inre motivation. Om man som pedagog ger överdrivet med beröm kan eleven börja tvivla på om pedagogen verkligen menar det hon/han sa eller sa hon det bara för att tycka synd om mig? Då sker en minskad inre motivation. Men beröm kan också delge till en ökad inre motivation då eleven vet att pedagogen menar den han eller hon säger. Hur eleven tar emot berömmet beror på vad denne har för relation till pedagogen, är relationen

dålig kan eleven börja tvivla på om pedagogen menar det den sa (Lundgren & Lökholm 2006).

2.2.2 Omotiverade elever

Imsen (2006) skriver att begreppet motivation är ett ord som oftast förekommer i negativa klassrumssituationer när eleverna inte håller sig till uppgifterna, reglerna och koncentrerar sig på annat, man talar då om att eleverna är lata, oengagerade eller omotiverade, men vad beror då detta på?

Enligt Carlgren och Marton (2002) kan uppgiftens svårighetsgrad kopplas samman med att en elev är omotiverad. Det anses mer motiverat för en elev att ta sig igenom en lätt uppgift än en svår. Lundgren och Lökholm (2006) menar på att den saknade motivationen också kan kopplas ihop med belöningsystemet. Då en elev inte får direkt belöning för utförd uppgift eller inte har någon som bekräftar den, slutar de oftast att arbeta och gör istället något annat. Ju mer en elev halkar efter de övriga klasskamraterna desto svårare blir det för pedagogen att motivera dem att fortsätta arbeta och kämpa.

Enligt Glasser (1996a) sätter elever sin värld före skolan, en ensam och mobbad elev söker vänskap, kontakt och kärlek snarare än att lyckas i klassrummet. Låt oss säga att en elev skulle ha problem hemma kan eleven endast koncentrera sig på skolan om han finner skolan tillräckligt tillfredställande annars kommer tankarna att vara på helt andra håll än på skolarbete. Likaså gäller en hungrig elev, då denna istället tänker på vad det är för mat idag istället för att motivera sig själv till att studera. Författaren menar att de grundläggande behoven ofta glöms bort när pedagoger genomför sin undervisning.

En annan vanlig motivationsdödare enligt Giota (2002) är att eleven börjar anpassa sig efter pedagogens krav istället för att lära för sin egen skull och motivet blir att eleven lär och gör saker för att göra pedagogen glad. Genom att anpassa sig efter pedagogen och skolans krav blir eleven yttre motiverad.

2.3 Teorier om motivation

I detta avsnitt beskrivs teorierna: Motivationsteorin, stimuli och respons teorin, behovsteorin samt Bruners undervisningsteori syn på motivation.

2.3.1 Motivationsteorin

William Glasser, psykiatriker i Los Angeles är en förespråkare till motivationsteorin. Enligt motivationsteorin är ingen elev omotiverad och att de är motiverade hela tiden (Glasser, 1996b). En motiverad elev kan både vara en elev som följer pedagogens instruktioner och arbetar på bra, men det kan också vara så att eleven är motiverad för att just göra ingenting och störa övriga klasskamrater och förstöra lektionen (Lundgren & Lökholtm 2006). Vidare menar Glasser (1996b) att vår motivation styrs av våra basbehov: kärlek (och vänskap), överlevnad, makt, nöje och frihet, dessa basbehov måste bli bekräftade för att vi ska bli motiverade. Därför kan det vara svårt att motivera elever i skolan eftersom skolarbete inte alls hör till de fem basbehoven. Basbehoven kärlek och vänskap är lättare att tillfredställa i klasser som har ett bra klassklimat, där alla känner varandra och trivs ihop. Därför har en låg-mellanstadielklass lättare att tillgodose sig detta behov än en högstadie- eller gymnasieklass eftersom klassen oftast blir indelade i olika grupper. Detta kan medföra att dessa elever ej får chansen att lära känna alla i gruppen och känna trygghet och ha ett bra gruppklimat. I låg- och mellanstadiet har pedagoger ett nära arbete med eleverna, en nära kontakt med deras föräldrar och känner eleverna bra. På högstadiet och gymnasiet har eleverna oftast olika pedagoger som de lär känna ytligt och pedagogerna har hand om många elever. På högstadiet och gymnasiet blir det istället vänner som tillfredställer basbehoven kärlek och vänskap och skolan kommer längre ner på prioriteringslistan. (Glasser, 1996b).

Ibland blir elever enligt Glasser (1996a) motiverade till att göra saker de egentligen inte vill som exempelvis: En elev får en uppgift av sin pedagog som den inte känner sig tillfredställd att göra, men ändå utför denne uppgiften eftersom eleven gillar pedagogen. I denna situation får eleven sitt basbehov av kärlek tillfredställt och känner sig därför motiverad att genomföra uppgiften, trots motgång i början. Hade eleven istället ogillat pedagogen ifråga hade han eller hon inte känt dessa basbehov för pedagogen och följderna hade då blivit att eleven inte genomfört uppgiften och istället känt sig omotiverad.

Enligt motivationsteorin kommer ”all motivation inifrån oss själva” (Glasser, 1996b s. 43). En vanlig tanke som många har är att när en pedagog säger till sin klass att de ska vara

tysta så tystnar klassen direkt, men så är inte fallet enligt motivationsteorin. Eleverna måste ha någonting att vinna på att de tystnar, annars fortsätter de att hålla liv. Glasser (1996b) tar också upp i sin bok att många tror att ”fängelse avskräcker brott”, men titta på fängelserna idag, där finns ett flertal människor som tidigare har suttit inne och blivit dömda för brott. Detta innebär att vistelsen på fängelset inte gjort dem klokare (s. 43).

Motivationsteorin handlar också om att tillfredsställa sina behov och att vi styr vårt beteende så att det blir mest behovstillfredställande. Vi kan endast styra vårt eget beteende men vi vill ändå försöka styra andras beteende också genom att exempelvis förbjuda personer att göra saker för att det kanske skadar dem eller för att få sina egna behov tillfredställda (Glasser 1996b).

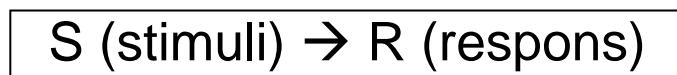
Motivationsteorin utgår sammanfattningsvis från att all motivation styrs av våra fem basbehov, vilket nästa teori, stimuli och responsteorin inte alls håller med om.

2.3.2 Stimuli och respons teorin

Denna teori förkortas SR teorin och dess förespråkare är John B. Watson. Denna teori är tvärtom mot vad motivationsteorin står för. Till skillnad från motivationsteorin anser denna teori att vårt beteende beror på yttre påverkan.

SR teorin har en behavioristisk syn på utveckling som innebär att en händelse (stimuli) leder till respons och en förändring hos människan. Behavioristerna anser att de genetiska förutsättningarna är densamma för alla och att det är miljön som formar hur vi människor utvecklas. Enligt detta synsätt är det den yttre motivationen såsom betyg, föräldrar och kompisar som styr utvecklingen och genom belöning kan utvecklingen styras åt rätt riktning (Maltén, 1997).

Ett exempel på SR- teorin är Ivan Pavlovs berömda experiment med hundar och deras salivutsöndring. Han fann att hundarna fick salivutsöndring när de exempelvis hörde vakterna i korridoren, hundarna lärde sig att detta ljud betydde att de snart skulle få mat. I samma stund hundarna hörde detta ljud började de få en salivutsöndring. Pavlov gjorde därefter ett experiment, då han innan varje utfodring ringde i en klocka, hundarna lärde sig att detta betydde att det snart skulle bli mat och en salivutsöndring kom igång, se figuren nedan (Madsen).

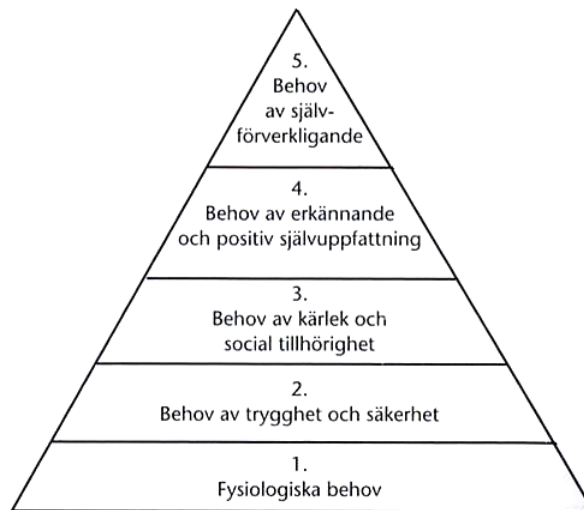
Figur 3. Stimuli (yttre eller inre) leder till respons

I en artikel kritiserar Vygotskij denna stimuli respons teori, han menar att människan inte är en maskin och att ”hon har en egen vilja och förmåga att tänka och föreställa sig saker utöver omgivningen stimuli” (Lindqvist, 1999 s.132). Malten skriver att (1997) denna teori har influerat skolvärlden i många år och det finns fortfarande spår av den som olika slag av belöningar som till exempel röda bockar i kanten och stjärnor som visar att man varit duktigt. Kommunikationen mellan elev och pedagog sker genom att pedagogen frågar och eleverna svarar. Denna teori börjar långsamt suddas ut och i dagens klassrum sker klassrumsdiskussioner där pedagogen ställer fler öppna frågor som kan ha flera olika svar.

Nästkommmande teoriers grundtanke stödjer motivationsteorins grundsyn, om att det är våra behov som styr motivationen.

2.3.3 Behovsteorin

Abraham Maslow har en behavioristisk syn på människans beteende och han menar på att människan hela tiden vill tillfredsställa sina behov. Maslows behovsteori kan ses som en förklaring för hur elever betar sig i skolan. Faktorer som tillhörighet, ångest, rädsla och hunger kan med denna modell bli ledtrådar till oss pedagoger för hur eleven egentligen mår och hjälpa dem ur situationen.

Figur 4. Maslows behovstrappa (Imsen 2006, s. 468).

Maslow är en av dem som har bidragit till vår förståelse för motivationen och han har utvecklat en behovstrappa, (se figur 4) där det *fysiologiska behovet* är det viktigaste och innefattar mat, kläder, sömn och hälsa. Dessa faktorer behövs för att vi överhuvudtaget ska

överleva och för att bli motiverad att tillfredställa nästa behov, ett exempel på detta är om en elev inte har sovit på natten, vill denne på morgonen endast tillfredställa detta fysiologiska behov av sömn istället för att gå till skolan och räkna och skriva. Nästa behov är *behovet av trygghet och säkerhet* och därtill hör materiell trygghet, struktur och fasta rutiner, vilket har en stor betydelse för hur eleven betar sig. Om inte detta behov uppnås infinner sig rädsla och ångest, vilket i sin tur har en negativ påverkan på elevers prestation i skolan. Trygghet är också en viktig faktor i skolan och är en betydande förutsättning för att klassrummet ska vara en bra lärande miljö.

Nästa steg i trappan är *behovet av kärlek och social tillhörighet*. Människan är en social varelse och behöver vara i en grupp precis som de flesta djur som oftast trivs bäst i en flock. Alla behöver kärlek och någon att vara med, först är det familjen som är den viktiga sociala tillhörigheten och därefter byts sakteligen familjen ut och kompisarna blir allt viktigare. Därefter kommer nästa behov som är: *erkännande och positiv självuppfattning* som innefattar ett bra självförtroende och känna att man betyder någonting för andra. Självuppfattningen och självförtroendet har en betydande roll när man talar om motivation.

Det sista behovet i Maslows trappa är *behovet av självförverkligande*. När vi nått toppen på trappan skulle man kunna tycka att vi nu borde vara fullt tillfredställd men vi kan likväl känna oss otillfredsställda. Det gäller då att göra något där vi kan använda våra kompetenser fullt ut och göra något som känns lustfyllt (Imsen, 2006).

För att uppnå alla dessa behov enligt Maslow måste vi börja nedifrån och tillfredställa varje behov tills vi står på toppen av trappan. Man kan inte gå vidare till de andra behoven om inte ett tidigare behov är helt tillfredställt. Enligt denna modell är motivationen alltid riktad framåt (Malten, 1997).

2.3.4 Bruners undervisningsteori

Enligt Jerome S Bruners undervisningsteori kan pedagoger utnyttja både den inre- och yttre motivationen för att få eleverna till att vilja lära. Det är sedan upp till eleven själv om den ska bli motiverad, det måste nämligen finnas en vilja till att lära hos eleven. Bruner anser att all motivation kommer inifrån oss själva. Den yttre motivationen skall endast användas när pedagoger inleder en lärande situation (Maltén 1995). Enligt Bruner finns det fyra motivationskrafter som pedagoger kan använda sig av:

- *Nyfikenhetsmotivet*, som kan anknytas till allt som är oklart, ovisst och ouppklarat och som därför väcker frågor, hypoteser och skapar idéer.
- *Kompetensmotivet*, som driver eleven att göra arbetet färdigt, att lyckas eller att söka kunskapen för dess egen skull.
- *Identifikationsmotivet*, som driver eleven att vara lik någon utan att för den skull binda sig, att finna en kompetensmodell att efterlikna i sitt agerande och i sitt sökande efter kunskap och värderingar.
- *Ömsesidighetsmotivet*, som parallellt som inläring söker sig mot en social gemenskap med studiekamraterna (Malten, 1997 s.128).

Bruner förespråkar den inre motivationen och anser att pedagoger ska utnyttja barns nyfikenhet som bidrar till att eleverna får ökade kunskaper och att ta tillvara på elevers vilja att efterlikna någon och utvidga sitt sociala nätverk.

2.4 Vad säger läroplanen om motivation?

Tidigare i arbetet har vi fokuserat på vad litteratur, forskare och teorier anser om motivation. För att få en ökad kunskap för elevers motivation i skolarbetet är det även intressant att fördjupa sig i vad läroplanen säger om detta. Nedan beskrivs vad läroplanen för det obligatoriska läroväsendet (Lpo 94) (Utbildningsdepartementet, 2006) anser att varje elev och pedagog ska sträva mot och uppnå.

Enligt Lpo94 (Utbildningsdepartementet, 2006) ska skolan sträva mot att varje elev ”utvecklar nyfikenhet och lust att lära” och skolan ska även vara en god miljö ”där varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växande glädje och får erfara den tillfredställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter”. Läroplanen fortsätter med att skriva om skolans uppdrag som är att:

- Främja lärande där individen stimuleras att inhämta kunskaper.
- Skolan skall främja elevernas harmoniska utveckling. Detta skall återkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.

Pedagogen har en viktig roll i motivationsarbetet i klassrummet och i läroplanen står det att varje pedagog skall:

- Stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter.
- Se till att varje elev utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.
- Stärka elevens vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.

Maltén (1997) skriver att Lpo 94 är en relativt fri läroplan, eftersom målen är väldigt övergripande och därmed kan tolkas lite hur som helst. Ett exempel på detta är *målen att sträva mot* samt *målen att uppnå*, det står ingenstans i Lpo 94 vilka metoder som kan används för att nå dessa mål, detta får pedagogen välja själv och dessutom gör varje kommun och skola egna kommunala skolplaner och lokala arbetsplaner som eleverna skall uppnå. Därefter blir det pedagogerna och elevernas uppgift att tillsammans hitta vägen till kunskapen.

2.5 Litteratursammanfattning

Litteraturfördjupningens första del *vad menas med motivation* inleds med en begreppsdefinition av motivation. Motivation är en drivkraft som får oss att vilja göra saker och utan den skulle vi vara likgiltiga. Jenner (2004) är en forskare inom området och han menar på motivation är en följd på hur vi människor har blivit bemötta. Han tar även upp att motivation kommer från tre perspektiv som samspelar med varandra:

1. Att motivationen sker som en inre faktor, där något i omgivningen sätter igång vårt beteende.
2. När man strävar efter ett mål kan den inre - eller yttre motivationen bli tillfredställd.
3. Det sista perspektivet är en blandning av ovanstående. Enligt detta perspektiv måste vi först ha ett behov eller en önskan och detta gör att vårt beteende blir riktat mot ett specifikt mål, som antingen är ett yttre eller ett inre mål. Då skapas en inre drivkraft (motivation) som stärks vare sig vi lyckas eller misslyckas med att nå det tänkta målet.

Två begrepp som enligt Jenner (2004) ofta nämns när man talar motivationen är inre och yttre motivation. Yttre motivation innebär yttre tryck som exempelvis betyg i skolan. Om elevens motivation är riktad mot att få så bra betyg som möjlig, så är betygen drivkraften och elevens syfte med att gå i skolan.

Den inre motivationen innebär att gör något för att det är roligt och då aktiveras beteenden som glädje, nyfikenhet och lust. En känd förespråkare för den inre motivationen är Maria Montessori som anser att pedagoger ska stimulera elevers nyfikenhet och utforskarglädje i det dagliga skolarbetet (Jenner, 2004).

Den andra delen av litteraturfördjupningen *motiverad eller omotiverad*, handlar om vad en motivation och brist på motivation kan bero på. Glasser (1996b) menar på att pedagoger har en lättare uppgift i motivationsarbetet när det gäller barn i de tidiga skolåren och att det blir allt svårare att motivera eleverna ju äldre de blir. Han menar också på att allt beror på eleverna själva och vill de inte bli motiverade så spelar det ingen roll vad pedagogen gör.

O-motivation kan bero på en rad olika faktorer som exempelvis: uppgifters svårighetsgrad, ingen bekräftelse från pedagogen. Glasser (1996b) menar att eleverna sätter sin värld före skolan och att en mobbad elev hellre söker kärlek och vänskap och en hungrig elev vill mätta sin hunger.

Den tredje delen *teorier om motivation* handlar om olika sätt att se på motivation. Behovsteorin och motivationsteorin handlar om att tillfredsställa sina egna behov och att det är först när dessa är tillfredställda det kan ske motivation. Stimuli och responsteorin (Maltén, 1997) håller inte alls med om föregående teorier och förespråkar istället att det är de yttre faktorerna som betyg som styr vårt beteende. Denna teori har funnits inom skolans väggar länge men börjar långsamt försvinna, men det finns fortfarande kvar i vissa klassrum i form av röda bockar och guldstjärnor i kanten av skrivböckerna.

Den sista teorin litteraturen tar upp är Bruners undervisningsteori som liksom Glasser (1996b) menar på att mycket beror på eleven själv. Det måste finnas en vilja att lära hos dem för att de ska bli motiverade. Denna teori anser precis som Montessoripedagogiken att pedagoger ska ta tillvara på elevens nyfikenhet för att få eleverna till att vilja lära. Bruners undervisningsteori (Maltén, 1997) tar också upp fyra motivationskrafter: nyfikenhet, kompetens, identifikation och ömsesidighet som viktiga delar i motivationsarbetet.

Den fjärde litteraturdelen tar upp vad läroplanen (Utbildningsdepartementet, 2006) skriver om motivation. Enligt läroplanen ska skolan se till att varje elev ”utvecklar nyfikenhet och lust att lära” och skolan ska också stimulera individen så att denne vill inhämta kunskap. Det står även att pedagogen ska stärka elevens lust att lära och ge stöd i svårigheter.

3 Problemformulering

Undersökningens syfte är att få ökad kunskap om och förståelse för vad som motiverar dem i skolarbetet. Efter att ha studerat Lpo94 och tagit del av diverse litteratur som behandlar motivation utifrån olika perspektiv, samt olika teorier, har ett behov uppkommit att undersöka *elevernas* upplevelse och erfarenheter av vad det är som motiverar dem i skolarbetet. Vilket konkretiseras i följande problemformulering: vad motiverar eleverna i skolarbetet.

4 Metod

Syftet med undersökningen är att få ökad kunskap om och förståelse för vad som motiverar eleverna i skolarbetet. För att få denna ökade kunskap om och förståelse utifrån ett elevperspektiv genomfördes en kvantitativ enkät samt en kvalitativ intervju. Detta kapitel inleds med en allmän beskrivning av vad kvantitativ enkät innebär och därefter följer en beskrivning av hur undersökningarna gått till, samt hur enkäten har bearbetats. Därefter följs en förklaring om vad en kvalitativ intervju innebär och tillvägagångssättet vid genomförandet av intervjun, samt tillvägagångssättet vid bearbetning av intervjuerna. Avslutningsvis presenteras de etiska överväganden som har gjorts i enkät- och intervjuundersökningen.

4.1 Kvantitativ enkät

En kvantitativ metod används när man vill dra allmänna slutsatser. Metoden saknar den kvalitativa möjligheten att kunna fördjupa sig i en specifik fråga. En kvantitativ undersökning är också mindre tidskrävande än en kvalitativ undersökning (Eliasson, 2006).

En kvantitativ metod genomfördes eftersom undersökningen syftar till att få en allmän och ökad kunskap för vad det är som motiverar elever i skolarbetet. Ytterligare en anledning för valet av en kvantitativ enkät var för att nå ut till så många elever som möjligt på en och samma gång. Vid en enkätundersökning är det viktigt enligt Trost (2001) att det finns någon där som kan svara på deras frågor och reda ut frågetecknen. Detta ska göras utan att styra eleverna, för att få så sanningsenliga svar som möjligt så var detta en viktig punkt i undersökningen.

Enkäten delades ut i fyra klasser, sammanlagt var det 81 elever som fyllde i enkäten, varav 42 tjejer och 39 pojkar. Vid sammanställningen av enkätstudien gjordes ett medvetet val att inte göra någon skillnad på pojkar och flickor i de olika årskurserna. Detta för att det inte var någon större skillnad mellan pojkarnas och flickornas svar, därför var det inte intressant att titta på genusskillnader mellan dem. Det var istället av intresse att presentera de skillnader och likheter som framkom i elevers svar kopplat till de olika årskurserna.

Valet av årskurser föll på årskurs tre och sex eftersom vi i framtiden kommer att arbeta med dessa åldrar och därför kändes denna undersökningsgrupp mest relevant för oss.

4.1.1 Utförande av enkäten

Enkäten var den samma i alla klasserna. I årskurs sex förklarades begreppet motivation i dialog med eleverna och därefter fick de själva fylla i enkäten. Eleverna fick ställa frågor när de fyllde i enkäten och de fick hjälp med de frågetecknen som dök upp.

I årskurs tre anpassades genomförandet av enkäten, introduktionen gick till på samma sätt som i årskurs sex och eleverna fick konkreta exempel på vad som kunde bidra till motivation. Vid genomförandet av enkäten betonades det att alla motiveras av olika saker, detta klargörande gjordes för att inte styra eleverna i deras svar. En del motiveras exempelvis av att få svåra och utmanande uppgifter och en del motiveras av att få lätta och korta uppgifter. I årskurs tre gjordes ytterligare en anpassning, då en fråga i taget introducerades och därefter fick var och en individuellt fylla i det svar som passade dem bäst. På detta sätt kunde svårtolkade begrepp redas ut som exempelvis feedback

Genomförandet av enkäterna gick bra, alla eleverna var positiva och ville vara med och svara på den. Eleverna vågade fråga när det var något som de inte förstod och detta bidrog till intressanta samtal och diskussioner kring motivation. Detta hände framförallt i årskurs tre och de visade olika belöningsystem som deras pedagoger använde sig av. Även pedagogerna i de olika klasserna var engagerade och efter enkäten ville de gärna visa hur de arbetar för att motivera sina elever.

4.1.2 Bearbetning av enkät

Enkätsammanställningen skedde när samtliga enkäter var ifyllda av de fyra klasserna. Följaktligen sorterades enkäterna upp efter årskurs, eftersom resultaten skulle redovisas med cirkeldiagram, där respektive årskurs skulle redovisas var för sig. Detta eftersom en jämförelse lätt skulle kunna ske mellan de två årskurserna. För att bearbeta elevernas enkätsvar utformades ett protokoll där vi sammanförde alla svarsalternativen. Slutligen fördes enkätsammanställningen in i programmet Excel där alla cirkeldiagram utformades. Vid bearbetningen av enkäten skedde inga bortfall.

4.2 Kvalitativ intervju

Att en intervju är kvalitativ innebär ”att man ställer enkla och raka frågor och på dessa enkla frågor får man komplexa svar, innehållsrika svar” (Trost, 1997 s.7). Med en kvalitativ intervju vill man få en ökad fördjupning för olika tanke- och handlingsmönster. Denna metod lämpar sig bra när den kvantitativa metoden inte räcker till och man behöver en ökad förståelse och vill gå in på djupet (Eliasson, 2006)

Genom en kvalitativ intervju kunde en ökad förståelse fås för vad det är som motiverar eleverna och för att få information som saknade om vissa punkter efter sammanställningen av enkäten. Genom intervjun fanns möjligheten att ställa följdfrågor på enkäten och få en förståelse kring varför eleverna svarat ”ibland” på en del av enkätfrågorna.

Genom en kvalitativ gruppintervju kan eleverna diskutera med varandra som även Lewis skriver i Denscombes bok (1998) och ha en öppen och avslappnad diskussion med eleverna. I en gruppintervju kan eleverna också ta hjälp av varandra när de ska besvara intervju frågor.

Under intervjun fick årskurs sex eleverna ta del av enkätsammanställningen för deras klass, detta för att reda ut ”ibland” svaren på enkäten. Varför motiveras de exempelvis bara av sin lärare ibland och vad är det som gör att eleverna bara motiveras av varierande arbetsuppgifter ibland.

4.2.1 Utförande av intervju

Intervjun innefattar sex elever i varje årskurs och intervjun gjordes i pojk- respektive flickgrupper, tre personer i varje grupp. Detta val gjordes eftersom eleverna skulle våga öppna upp sig mer och våga prata inför varandra. Enligt erfarenheter av b- uppsatsen tog flickorna mer plats än pojkarna, i de blandade intervjugrupperna. Därför gjordes valet att denna gång använda oss av ett annat sätt.

Väl i klassrummet gavs det en introduktion om vad intervjun skulle handla om och fråga därefter om det fanns tre flickor och tre pojkar som frivilligt ville ställa upp. Sedan gjordes ett slumpmässigt urval, där sex elever valdes ut för att medverka i intervjun.

Med elevernas godkännande spelades hela intervjun in med en diktafon och det klargjordes att inspelningen kommer att förstöras efter det att intervjun har sammanställts och skrivits ut.

4.2.2 Bearbetning av intervju

Efter varje intervjutillfälle genomfördes en transkribering av materialet som spelats in med hjälp av diktafonen. Intervjuernas talspråk har inte översatts till skriftspråk, sammanställningen innehåller därmed ordagrant elevernas intervjusvar.

4.3 Etiska överväganden

Vi har tagit del av vetenskapsrådets (2002) etiska överväganden och delat ut ett brev till varje klassföreståndare som skulle ingå i enkätundersökningen (se Bilaga 6). Skolorna i denna undersökning har en överenskommelse med målsman om deras barn får ingå i undersökningar, få vara med på bild och videofilmas. I denna undersökning skedde inga bortfall av elever eftersom de hade målsmans godkännande att delta i undersökningen.

För att målsman skulle få information om att deras barn hade medverkat i vår

undersökning och blivit intervjuade delades ett informationsblad ut om de etiska övervägandena (se bilaga 7). På så vis fick målsman information om att deras son/dotter deltagit i en intervju och de fick även möjlighet att förhindra att intervju informationen deras son/dotter sagt inte fick användas i denna uppsats. Intervjupersonerna fick också informationen att intervjun skulle spelas in på band och att detta band sedan förstörs.

4.4 Metod diskussion

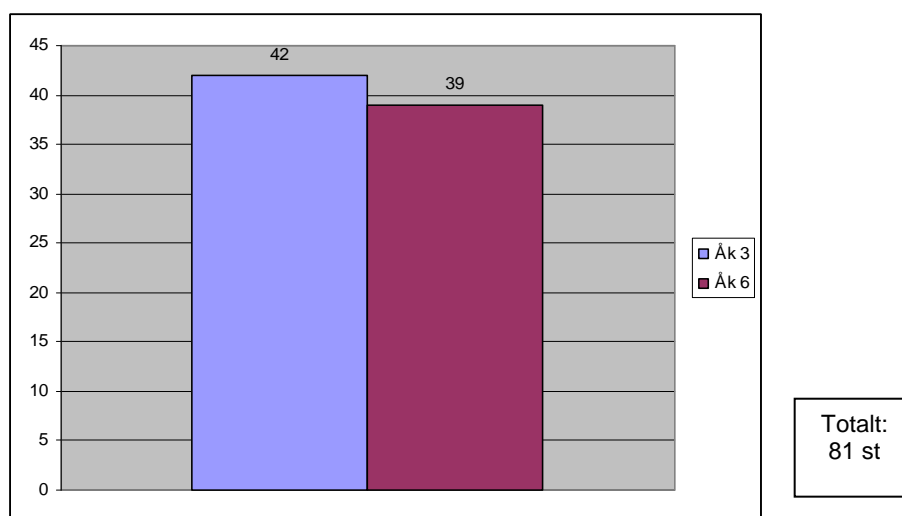
Som egen kritik kunde ett enklare språk användas i enkäten till årskurs tre. Sexorna hade inga problem med att förstå enkäten men treorna behövde många förklaringar och exempel för att kunna fylla i den. Förslagsvis kunde det ha gjorts två enkäter med samma innehåll fast den ena skulle innehålla ett enklare språk, men det hade varit tidskrävande att förbereda två enkäter som skulle ha olika språknivå men ändå ha samma innehåll.

Ytterligare en kritik mot enkäten är att frågan: *jag motiveras inte alls av skolan*, kunde ha förtydligats. Frågan kan uppfattas på olika sätt av eleverna beroende på vad dom lägger i begreppet *skolan*. Med denna fråga menade vi skolan i allmänhet men det är inte alls säkert att eleverna såg det ur samma synvinkel som oss. Samma sak gäller frågan: *jag blir motiverad när vi har varierande arbetsuppgifter på lektionerna*. Denna fråga kan också tolkas på skilda sätt beroende på vad eleverna anser med *varierat arbetsuppgifter*.

De ovan nämnda enkätfrågorna kunde ha förtydligats mer eller förslagsvis haft ytterligare två enkätfrågor där vi hade fått kunskap om vad eleverna anser med skolan och varierat arbetsuppgifter.

5 Resultat och analys av enkät och intervju

Resultat och analysdelen är uppdelad i två delar, ”faktorer som motiverar elever i skolarbetet” och ”vem motiveras eleverna av”. Varje del inleds med en presentation av enkätresultatet i form av cirkeldiagram, som återföljs av en kort analys. Följaktligen presenteras intervjuresultaten och därefter följer en analys av intervjuresultatet. Slutligen redovisas en sammanfattning av enkät- och intervjuresultatet. (För att se enkäten, se bilaga 1).

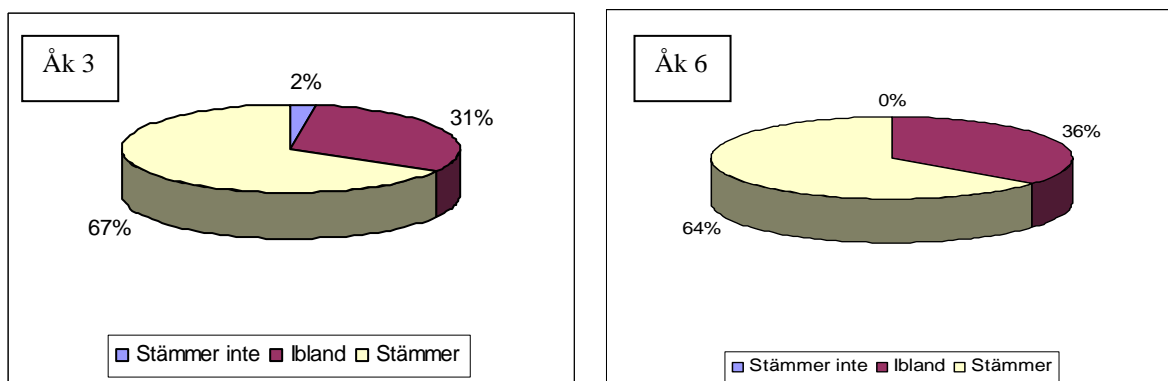
Figur 5. Antal elever i enkätundersökningen

5.1 Faktorer som motiverar elever i skolarbetet

I denna del redovisas olika faktorer som motiverar eleverna i skolarbetet. Faktorerna redovisas och analyseras i olika stycken med rubrikerna *uppmuntran*, *negativ feedback*, *belöning*, *varierade arbetsuppgifter*, *lätta uppgifter*, *svåra uppgifter* och *elevernas egna förslag till hur de skulle vilja bli motiverade i skolarbetet*.

5.1.1 Uppmuntran

Diagrammen i figur sex visar om eleverna motiveras i skolarbetet då de får positiv uppmuntran av sin pedagog. 64 % av årskurs sex och 67 % av årskurs tre motiveras då de får positiv uppmuntran. Det är 36 % av sexor och 31 % av treorna som har svarat att de motiveras av det ibland. Intressant att se är att det inte är någon i sexa som säger att de inte motiveras av uppmuntran, men det är 2 % i årskurs tre som svarat det.

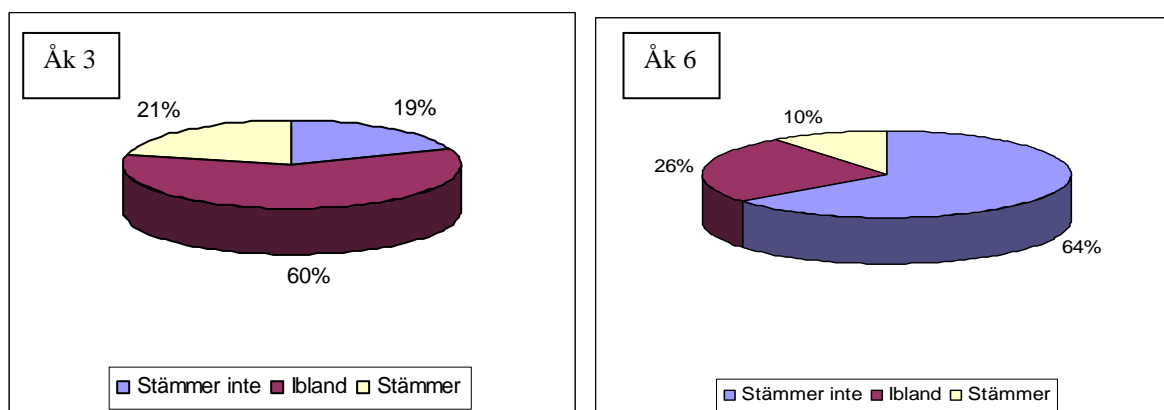
Figur 6. Jag blir motiverad att göra bättre ifrån mig när jag får positiv uppmuntran från läraren.

Vid intervjutillfället med årskurs tre var eleverna överens om att de inte alls får någon positiv uppmuntran av sin pedagog, men de tre andra eleverna upplevde att de någon gång brukade få det och en av dem svarade: *"ja, i Geografi. Då blev jag glad och arbetade vidare"*. Då eleverna fick frågan hur de reagerade när de väl fick positiv uppmuntran, berättade en elev att: *"det beror på vilket ämne det är, för i matten hade jag inte blivit det, för då hade jag bara behövt fortsätta med nästa tråkiga uppgift"*.

Vid intervjutillfället med eleverna i årskurs sex berättade de att deras pedagog oftast ger beröm till hela klassen och inte så ofta till en enskild elev. När de fick frågan hur de kände när de fick positiv uppmuntran, sa en person *"man blir glad att man är delaktig i det som är positivt"*. Enkätresultatet av denna fråga visar att det är 31 % av eleverna i årskurs tre som svarade ibland och under intervjun gavs frågan varför de ibland motiveras av uppmuntran och ibland inte. En elev förklarade *"om man klarar en uppgift som läraren inte trodde att jag kunde, men man själv visste att man kunde den, då reagerar man inte liksom eftersom man visste att man kunde det"*. Eleven menar att om den själv vet att hon/han kan och dennes lärare underskattar dess förmåga och blir förvånad över att eleven klarar uppgiften och ger därmed beröm, så blir inte eleven motiverad av detta eftersom läraren underskattade elevens förmåga redan i början av uppgiften. Enligt enkätresultatet är positiv uppmuntran något eleverna i båda årskurserna motiveras av men under intervjutillfället kom det fram att detta är något som de känner att de saknar att få från sin lärare.

5.1.2 Negativ feedback

Negativ feedback är en motivationsfaktor som har fått väldigt skilda svar i de olika årskurserna. I årskurs tre är det 60 % som säger att de ibland motiveras av negativ feedback och i årskurs sex är det 26 % som svarat det. 64 % av sexorna anser att de inte blir motiverade då de får negativ feedback. Däremot är det 21 % i trean och 10 % i sexan som tycker att detta stämmer in på dem.

Figur 7. Jag blir motiverad att göra bättre ifrån mig när jag får negativ feedback

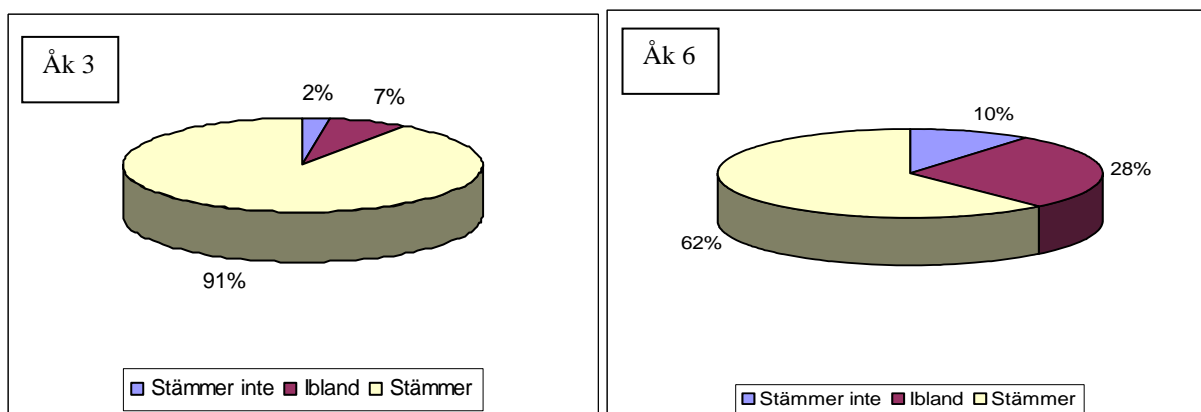
Vid intervjutillfället med årskurs tre fick de frågan hur de skulle reagera om de fick tillbaka exempelvis en text eller ett arbete som lärare inte var nöjd med och ville att de skulle göra om den svarade en elev "tagit hem den och lagt den bland mina andra göra färdigt stenciler. Men jag gör aldrig dem färdigt ändå". En annan elev svarade att den hade slängt den i papperskorgen. En annan intervjuperson svarar att den inte bryr sig och bara gör som läraren säger. Enligt intervjun med årskurs tre motiveras de inte alls när de får negativ feedback men enligt enkäten är det 21 % som gör det och 60 % som motiveras av det ibland.

Vid intervjun med årskurs sex nämnde en elev att motivationen väcktes när eleven fick negativ feedback eftersom "då blir jag mer positivt inställd till att arbeta för att slippa ännu mer negativt". Övriga klasskamrater var överens om att de inte alls motiverades av negativ feedback. Men om de hade fått tillbaka en text som läraren inte alls var nöjd med och ville att de skulle göra om den hade de flesta gjort det. Hur de hade reagerat på det beror på hur läraren hade sagt det och hur mycket det är som de ska göra om, "är det för mycket så skiter man i det" sa en av eleverna. Detta är något som stämmer in på enkätsammanställningen då hela 64 % av eleverna i sexan inte alls motiveras då de får negativ feedback.

Sammanfattningsvis av intervjun är eleverna i årskurs sex och tre inte motiveras då de får negativ feedback, det är endast en elev i intervjun som motiveras av det och resten håller inte alls med.

5.1.3 Belöning

Enligt figur åtta anser båda årskurserna att de motiveras då de får belöningar av sin lärare, det är 91 % i trean och 62 % i sexan som stämmer in på detta. I årskurs tre är det 7 % som anser att detta stämmer ibland och i årskurs sex är det 28 %. Intressant att se är att det är 2 % i trean och 10 % i sexan som anser att de inte alls motiveras av att få belöning.

Figur 8. Jag blir motiverad när jag får belöningar som tex. Titta på film och längre raster

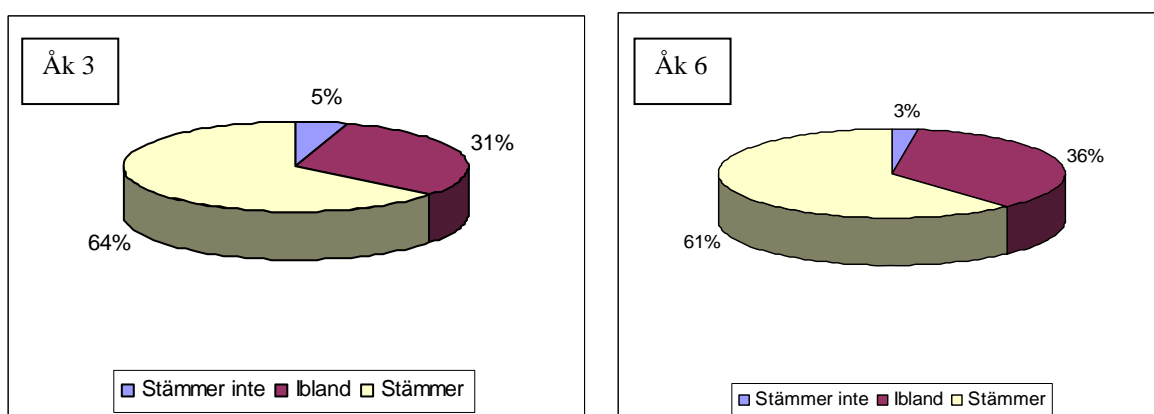
Vid intervjun med årskurs tre berättade eleverna att deras pedagog använder ett belöningssystem som går till så att pedagogen varje morgon inleder med att sätta upp en bild på ett vikingaskepp. Då eleverna missköter sig genom att exempelvis prata för mycket tar pedagogen bort ett vikingaskepp. När eleverna lyckats få en rad fylld med vikingaskepp så får de en belöning. Eleverna berättade att belöningarna bestått av att "vara ute och fika", spela fotboll och ut och gå. En elev svarade "kolla på Dumbo! Vi får se 10 minuter av filmen varje gång och den tar ju aldrig slut!" Men det var ingen av eleverna som svarade att de tänkte på att vikingaskeppen var där och att ett togs bort varje gång de pratade, vi "pratar lika mycket ändå, det är bara ibland man tänker på det". I intervjun pratar inte eleverna entusiastiskt om Dumbo filmen och de belöningar de brukar få, men om man ser till diagrammen måste ändå belöningarna uppskattas eftersom det är en stor del av eleverna det vill säga 91 % som anser att de motiveras av belöningar.

Eleverna i årskurs sex får oftast inte belöningar. De hade önskat att de hade fått mer "men inte för mycket". Däremot brukar deras pedagog dra ner på klasskul om de inte sköter sig under veckan. En av eleverna berättade att "denna veckan har hon liksom sagt att alla

hängde löst, fast inte alla har pratat liksom". I årskurs tre använde sig pedagogerna mer av belöningar och belöningsystem än i årskurs sex. Belöningsystemet med vikingaskeppen var inget som eleverna i årskurs tre brydde sig inte om. Men i årskurs sex tog eleverna tillvara på den lilla belöningen de fick och skärpte till sig när de fick varning om att inte få vara med på klasskul denna vecka.

5.1.4 Varierade arbetsuppgifter

Enligt figur nio är årskurs tre och sex överens om att de motiveras i skolarbetet då de får varierande arbetsuppgifter. Det är 64 % i trean och 61 % i sexan som svarat att detta stämmer in på dem. Vad man också kan se är att det är 5 % och 3 % som inte alls håller med majoriteten och anser istället att **varierande arbetsuppgifter** inte alls bidrar till att de blir motiverade i klassrummet.

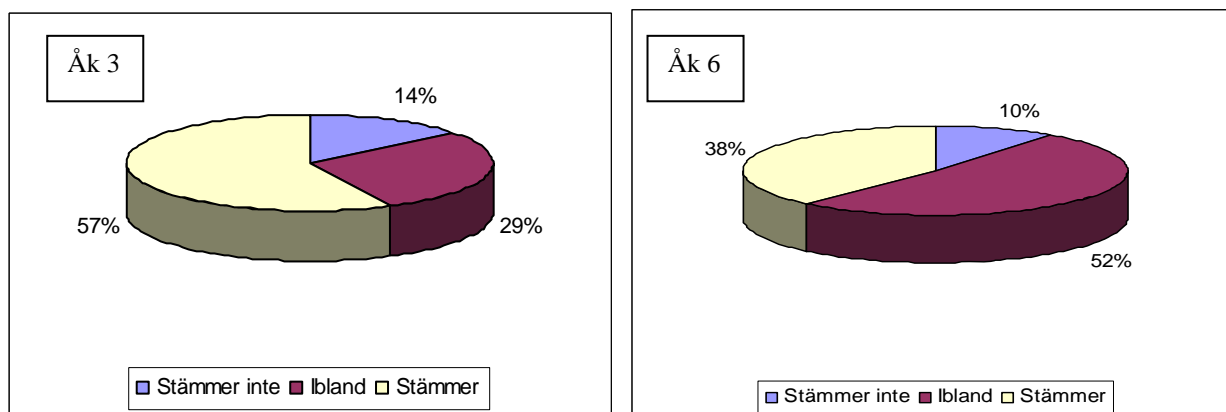

Figur 9. Jag blir motiverad när vi har varierande arbetsuppgifter på lektionerna.

Vad som gjorde att eleverna ibland blev motiverade och ibland inte berodde på att det kunde bli väldigt rörigt när de hade eget arbete på lektionen och hade många egna mål som de skulle arbeta med *"det är mycket lättare om man har ett svenska pass och sedan ett mattepass och att man inom ämnet varierar uppgifterna"*. De är också överens om att det beror på vad det är för uppgifter. I årskurs tre nämner eleverna att de arbetar bra när det är varierat arbetsuppgifter i klassrummet. Båda årskurserna är överens om att det beror mycket på vad det är för uppgifter och vad det är för ämne.

5.1.5 Lätta uppgifter

I figur tio finns det skillnader mellan de båda årskurserna då 57 % i årskurs tre motiverade av lätta uppgifter och 38 % i årskurs sex. Däremot har 52 % i årskurs sex valt att svara ibland. Det är endast 10 % och 14 % av de båda årskurserna som svarar att de inte alls motiveras av då de får lätta uppgifter i skolan.

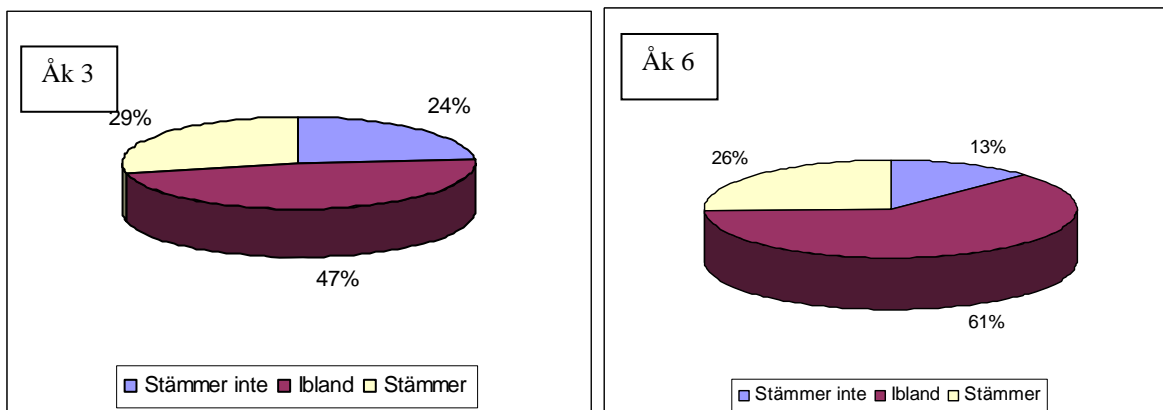
Figur 10. Jag blir motiverad när jag får lätta uppgifter

Vid intervjutillfället med årskurs tre är fyra av sex elever överens om att de helst vill ha lätta uppgifter, detta eftersom de då blir snabbt färdig. De andra två eleverna svarade att de ville ha svåra eller varierade uppgifter. *"Det beror på vilken lektion det är. Jobbar vi med landet så vill man ha svåra, men är det matte eller engelska så vill man ha lätta"*. När denna elev berättade detta så höll de andra två klasskamraterna med och en av dem sa att *"i matten vill man ha lätta uppgifter, men i svenskan spelar det ingen roll"*. Det beror alltså mycket på vilket ämne de lätta uppgifterna är i, i vissa ämnen vill eleverna hellre ha lite svårare och utmanande uppgifter.

Detta är något som också kommer fram under intervjun med årskurs sex när eleverna svarade att *"det beror på vilket ämne"*. En elev svarar också att *"det får inte vara för enkelt för då slarvar jag ofta igenom det"*.

5.1.6 Svåra uppgifter

I både årskurs tre och sex har majoriteten svarat att de motiveras av svåra och utmanande uppgifter ibland. I årskurs tre anser 29 % av eleverna att motiveras när de får svåra uppgifter och i årskurs sex är det 26 %. Om vi ser tillbaka på föregående diagram över lätta uppgifter motiveras eleverna mer när de får lätta uppgifter än svåra och utmanande.

Figur 11. Jag blir motiverad när jag får svåra och utmanande uppgifter

I intervjun i årskurs tre är det endast en elev som motiveras av svåra uppgifter då denne svarar ”svåra, då får man tänka lite och det är kul. Får man lätta uppgifter så får man bara räkna i den där extra matteboken och den är skittråkig”. Som nämnts tidigare beror det mycket på vad det är för ämne och uppgifter de får av sin pedagog. I årskurs sex berättar eleverna att det också beror på hur svåra uppgifterna är, om de är för svåra så tappar eleverna motivationen till att lösa uppgiften. Är de lagom svåra är det roligare att arbeta med en svårare uppgift, en elev uttrycker att ”det är roligare när man får kämpa lite”.

Tre elever i årskurs sex är överens om att det också beror på hur svår uppgiften är, om man måste tänka för mycket eftersom uppgiften är svår så blir det gärna att eleverna inte bryr sig om att lösa uppgiften. Så istället för att uppgiften ska leda till motivation blir effekten den motsatta och eleverna slutför inte uppgiften eftersom de inte förstår hur man ska göra den.

5.1.7 Elevernas förslag till hur de skulle bli mer motiverade i skolarbetet.

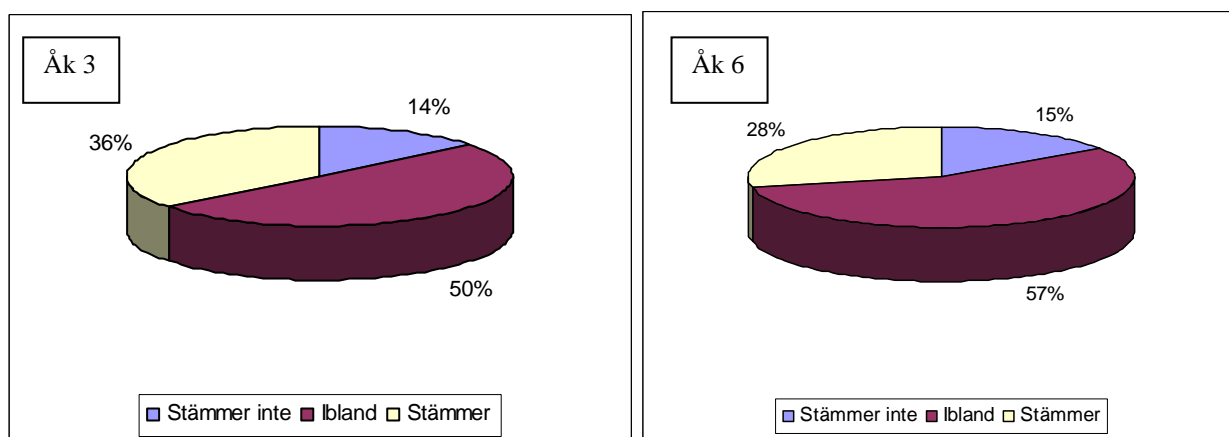
Då eleverna fick ge egna förslag på hur deras pedagoger skulle kunna motivera just dem, så fick vi många olika svar. Ett återkommande förslag var längre raster och kortare skoltid, dessa förslag kom endast ifrån eleverna i årskurs tre. I årskurs sex gav eleverna mer genomförbara förslag som att: arbeta mer med varierande arbetsuppgifter, bättre förklaringar av sin lärare, använda datorn mer, arbeta mer i grupp, belöningar och tävlingar. (För att se alla förslag se bilaga 2).

5.2 Vem motiveras eleverna av?

I förra delen redovisades olika faktorer som motiverade eleverna i skolarbetet och nu följer ett stycke som beskriver vad pedagogen och skolan har för inverkan för elevernas motivation i skolarbetet.

5.2.1 Läraren

Figur tolv visar hur många elever det är som motiveras av sin lärare. I årskurs tre kan man se att 36 % av eleverna anser att detta stämmer och i årskurs sex är det antalet mindre, 28 %. Majoriteten i årskurs sex, 57 %, har istället svarat att det bara är ibland de motiveras av sin lärare. Intressant att se är att eleverna i årskurs tre och sex tycker ungefär likadant i denna fråga.

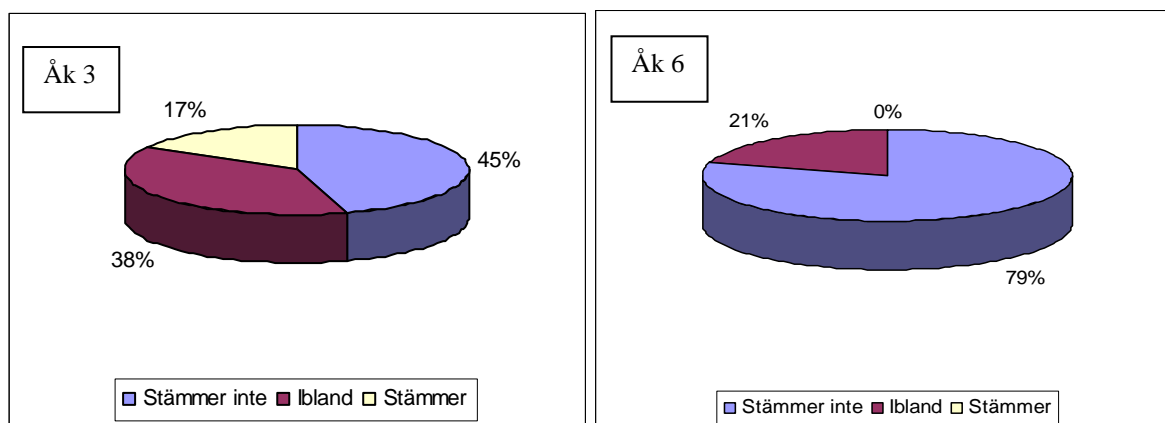
Figur 12. Jag blir ofta motiverad av min lärare

Årskurs sex eleverna är överens om att deras pedagog inte motiverar dem tillräckligt ofta. Tre elever är osäkra och kan inte riktigt svara på frågan vad det är som gör att deras lärare ibland motiverar dem och ibland inte. De andra tre eleverna i årskurs sex tog upp att deras pedagog hela tiden poängterade att de snart skulle börja i högstadiet och då behöver de ta eget ansvar och initiativ för att saker och ting blir gjorda.

I intervjun med årskurs sex är det en elev som svarar att denne inte alls motiveras av läraren. Men de andra eleverna är överens om att deras lärare ibland motiverar dem, men de nämner att det inte är ofta som det händer.

5.2.2 Skolan

45 % i årskurs tre och 79 % i årskurs sex är överens om att skolan är något som motiverar dem i skolarbetet. Men i årskurs tre är det ändå en ganska stor del, 17 % som anser att skolan inte alls motiverar dem. I årskurs sex är det ingen elev som har svarat detta vilket är intressant att se. 38 % i trean och 21 % i sexan är elever som har svarat att de ibland motiveras av skolan.

Figur 13. Jag motiveras inte alls av skolan

5.3 Sammanfattning av enkäten och intervjun

Nedan sammanfattas elevernas syn på vad som motiverar dem i skolarbetet:

- I båda årskurserna är man överens om att de motiveras när de får positiv uppmuntran. Samtidigt visar resultatet att detta är något de inte får så ofta av sina pedagoger.
- Resultatet visar på en stor variation när det gäller negativ feedback. Enligt enkätsammanställningen i sexan är 64 % överens om att negativ feedback inte bidrar till deras motivation och i intervjun är det endast en elev som anser att den motiveras av negativ feedback. I årskurs tre är eleverna inte överens med sexan och 60 % svarade att de ibland motiveras av det.
- Belöningar är något som eleverna motiveras av och i årskurs tre är det betydligt vanligare med belöningar än vad det är i årskurs sex.
- Varierade arbetsuppgifter är också något som eleverna i båda årskurserna anser som en motiverande faktor, men det beror mycket på vad det är för uppgifter och vad det är för ämne.

- Det är väldigt skilda resultat oavsett årskurs om eleverna motiveras av lätta eller svåra uppgifter. Enligt intervjuerna beror det mycket på vilket ämne det är och vilken svårighetsgrad det är på uppgiften.

Nedan sammanfattas elevernas syn på vem eleverna motiveras av i skolarbetet:

- 36 % av eleverna i årskurs tre motiveras av sin lärare och i sexan är det 28 % som nämner att de ofta blir motiverade av sin pedagog. I årskurs sex har majoriteten istället svarat att de bara motiveras av sin pedagog ibland.
- 45 % i årskurs tre och 79 % av eleverna i årskurs sex känner att de motiveras av skolan. I trean är det 17 % som svarar att de inte alls motiveras av skolan och i sexan är det 0 %, alltså en betydlig skillnad från årskurs tre.

6 Diskussion

Syftet med detta arbete är att få ökad kunskap om och förståelse för vad som motiverar eleverna i skolarbetet. För att få denna kunskap och förståelse delades en enkät ut i årskurs tre och sex, där vi fick 81 enkätsvar. För att få ytterligare ökad förståelse genomfördes en kvalitativ gruppintervju med 12 elever ifrån båda årskurserna. Resultatet visade att det var följande faktorer som majoriteten av eleverna motiverades av:

- Uppmuntran
- Belöning
- Varierade arbetsuppgifter
- Skolan

I denna del av arbetet kommer vi att lyfta fram fyra områden från resultatet: uppmuntran, belöning, varierade arbetsuppgifter och pedagogens inverkan på motivationen. Valet av dessa fyra områden kom fram efter att ha gått igenom resultatet och sett att eleverna var överens när det gäller uppmuntran och belöning. När det gäller lärarens inverkan finns det en intressant spridning i resultatet och därmed valde vi att även ta med denna. Dessa fyra områden kommer vi att diskutera och jämföra med litteraturen.

Resultatet visar att en motivationshöjande faktor som båda årskurserna är överens om är uppmuntran från sin pedagog. Eleverna svarar att de blir mer motiverade när de får positiv uppmuntran. När eleverna får positiv uppmuntran av sin pedagog beskriver eleverna att de

blir glada. Genom positiv uppmuntran förstärker pedagoger också elevers självförtroende och genom att berömma ett bra arbete hos eleven ökar motivationen till att arbeta vidare. Läroplanen skriver att läraren ska ”stärka elevens vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan” (Utbildningsdepartementet, 2006) och enligt behovsteorin har självförtroendet en betydande roll när det gäller motivation (Imsen, 2006).

Att ge sina elever positiv uppmuntran kan tyckas vara en självklarhet men som lätt kan glömmas bort i all stress och alla måsten. För att kompensera och göra det enkelt för sig, gör pedagogen som eleverna i årskurs sex berättar att deras pedagog gör, nämligen att ge berömmet och uppmuntringen i helklass. Att uppmuntra en elev enskilt kan också vara ett tecken på att visa att man som pedagog ser eleven och dess arbete. Vi kan också tycka att det är extra viktigt att uppmuntra en stökig elev då han eller hon visat ett gott beteende och arbetat på bra, då finns chansen att denna elev förbättrar sitt beteende.

En annan motivationshöjande faktor som eleverna i undersökningen är överens om är belöning. Men det är inte alla belöningar som räknas som motiverande faktorer enligt eleverna. Exempel på detta är årskurs tre eleverna som har ett belöningsystem i klassrummet med vikingaskepp. Detta belöningsystem fungerar inte, eftersom eleverna inte gillar de belöningar som de får och därmed bryr sig inte eleverna om att de får en fylld rad av vikingaskepp eller inte. Belöning kan ges i form av yttre eller inre motivation. Imsen (2006) menar att om eleven finner belöningen lustfylld så ökar den inre motivationen och eleven arbetar på för att få belöningen. Men är det tvärtom och eleven inte alls finner belöningen som lustfylld så minskar den inre motivationen och belöningen spelar ingen som helst roll.

Belöning är en faktor som kan kopplas till yttre motivation, som fungerar så att eleverna utför en uppgift och får därmed en belöning i form av film, sluta tidigare och längre rast. I och med detta arbetar eleverna bara för att få belöningen. Enligt motivationsteorin (Glasser, 1996b) blir eleverna motiverade av belöning om detta medför att de kan tillfredställa ett av sina basbehov: kärlek, överlevnad, makt, nöje och frihet. Kan inte dessa behov bli tillfredställda med hjälp av belöningen så bidrar inte belöningen till någon motivation.

Belöning (yttre motivation) är något som stimuli och responsteorin tar fasta på och Maltén (1997) menar på att det är de yttre faktorerna som bidrar till motivation. Genom att ge elever belöningar menar denna teori att utvecklingen kan riktas åt rätt riktning, alltså framåt. Genom att arbeta på detta sätt i skolan strävar eleverna efter att få belöning och inte för att lära för sin egen skull och det läggs heller ingen vikt på den inre motivationen, det vill säga det eleverna tycker är lustfyllt utan allt fokus ligger på att nå belöningen. Att ta med denna teori in i klassrummet är inget önskvärt och som Vygotskij sa (Lindquist, 1999), människan är

inte en maskin och att ”hon har egen vilja och förmåga att tänka och föreställa sig saker utöver omgivningen stimuli”. Eleverna i vår undersökning uppskattar belöningar, ”men inte för mycket” som en elev sa.

Varierade arbetsuppgifter är också något som eleverna i båda årskurserna ser som en motiverande faktor. En elev hade en intressant synvinkel på varierat arbetsuppgifter, då eleven menade på att det kunde bli väldigt rörigt om det var för varierat och fick för mycket att välja på. Genom varierat arbetssätt med varierande arbetsuppgifter kan pedagoger nå och tillfredsställa många elever på en och samma gång, då de själva kan välja arbetssätt och uppgifter, utan att tänka på att det kanske finns fler som har samma åsikt som eleven vi nämnde precis. I Carlgren och Martons bok (2002) har de frågat olika pedagoger om de kan ge exempel på motivationsskapande aspekter och däribland nämner de varierat arbetssätt. Man kan även läsa om detta i läroplanen som säger att skolan har som uppdrag att ha ”... en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer” (Utbildningsdepartementet, 2006).

Enligt undersökningen är majoriteten överens om att varierande arbete är något positivt som de blir motiverade av. Hur de varierande arbetsuppgifterna ska se ut är något varje pedagog får utarbeta så att det passar just deras egen klass.

Nu har vi diskuterat olika faktorer som kan bidra till motivation och övergår nu till vem det är som motiverar eleverna. Enligt resultatet i undersökning är årskurs tre mycket mer motiverade av sin pedagog än vad årskurs sex är. Vad kan då detta bero på? Eleverna själva anser att deras pedagoger inte motiverar dem tillräckligt ofta och hade önskat att de hade fått det oftare. Pedagogen har en stor inverkan på elevers motivation och Jenner (2004) menar på att ett bra bemötande, öppenhet och entusiasm är några nyckelord som ligger till grund för hur en pedagog ska vara för att motivera sina elever. Motivation är enligt Jenner (2004) en följd på hur man har blivit bemött.

Glasser (1996a) tar upp tre förklaringar till att elever är motiverade respektive omotiverade. Den första innebär att det inte är alla pedagoger som är bra på att motivera sina elever i skolarbetet. Denna andra förklaring är att allt beror på eleverna själva. Vill inte en elev lära sig någonting så spelar det ingen roll vad pedagogen gör, menar Glasser (1996a). Men att utgå ifrån att det är så anser inte vi är någon bra lösning. Pedagoger måste vara på ständigt jakt efter idéer som kan motivera de omotiverade eleverna och inte bara acceptera att eleven inte vill lära sig. Vi anser att det alltid finns något sätt att motivera alla elever men det gäller bara att hitta rätt sätt.

Den tredje förklaringen Glasser (1996a) nämner, är att pedagoger i de tidigare skolåren har en lättare uppgift att motivera sina elever än vad en högstadielärare har. För ju äldre eleverna blir desto viktigare blir andra saker i deras liv som till exempel att umgås med kompisar. Vi kan hålla med Glasser i hans teori om att de yngre eleverna fortfarande tycker det är roligt med skolan medan de äldre eleverna sakteligen börjar tröttna ju äldre de blir. Sen är det klart att det finns elever som har bristande motivation i de tidiga skolåren, som pedagogerna får arbeta hårt med för att motivera.

Att motivera alla elever samtidigt kan ses som en omöjlighet eftersom elever finner olika saker som lustfyllda och tillfredställande för just dem. En del vill ha lätta uppgifter medan andra vill ha svåra och utmanande, andra elever motiveras av negativ feedback sen finns det elever som inte motiveras av skolan alls och känner att fotbollsträningen lockar mer. Hur ska då pedagoger göra för att kunna motivera alla sina elever?

Genom detta arbete har vi fått en ökad kunskap och en ökad förståelse för vad som motiverar eleverna i skolarbetet. För oss har det varit viktigt att dela med oss av den information vi har fått ta del av och har därför sammanställt resultaten av enkäten så att även pedagogerna i undersökningsklasserna kan ta del av dem och förhoppningsvis dra nytta av resultatet. Även för dessa pedagoger har det förekommit ett intressant för ämnet och det har varit av deras intresse att ta del av vår undersökning och få en sammanställning av resultatet.

Som fortsatt forskning vore det intressant att fördjupa sig ytterligare i ämnet och få ökad kunskap om vad det är som gör att en del pedagoger lyckas med att motivera sina elever och andra inte?

7 Sammanfattning

Syftet med detta arbete är att få ökad kunskap om och förståelse för vad som motiverar eleverna i skolarbetet. För att få en ökad kunskap för detta valde vi att dela ut en kvantitativ enkät i årskurs tre och sex och för att få en ytterligare förståelse gjorde vi även kvalitativa intervjuer med årskurserna.

Litteraturen nämner feedback, respons, beröm, belöning som motivationsfaktorer och en vanlig motivationsdödare är när eleverna börjar göra saker bara för att göra pedagogen glad och inte för ens egen skull (Giota, 2002). Carlgren och Marton (2003) har intervjuat ett flertal pedagoger om de kan ge exempel på faktorer som ger eleverna motivation i klassrummet, då de fick följande svar: fånga upp deras intresse, leka fram kunskaper, varierat arbetssätt och att

som pedagog ge respons. Lundgren och Lökhholm (2006) skriver också att beröm i allmänhet är en stor motiverande faktor som alltid fungerar.

Resultatet av undersökningen visar att det är positiv uppmuntran, belöningar, skolan och varierade arbetsuppgifter som motiverar majoriteten av undersökningsgruppen i skolarbetet. Dessa fyra motiverande faktorer är båda årskurserna överens om men när det handlar om negativ feedback, lätta och svåra uppgifter råder det delade meningar. I årskurs tre är det betydligt fler elever som motiveras av lätta uppgifter och förklaringen till detta är att de vill bli fort färdiga. Årskurs sex eleverna säger att det beror mycket på uppgiftens svårighetsgrad. Är uppgiften för lätt blir de inte motiverade av dem och om uppgiften är för svår så blir de inte heller motiverade, lagom svåra uppgifter är mest motiverande för eleverna.

Eleverna i denna undersökning gav olika förslag att på hur de skulle vilja bli motiverade i skolarbetet: längre rast, varierande arbetsuppgifter, använda datorn mer, fler belöningar och tävlingar var några förslag som kom fram.

Undersökningen har gett en ökad kunskap om att uppmuntran och belöning är två motivationsfaktorer enligt eleverna. Att få uppmuntran av sin pedagog är något som eleverna i undersökningen saknar och vill ha mer av. Att ge uppmuntran är ingen tidskrävande uppgift men ändå verkar det glömmas bort om man ska se till denna undersökning. Detta är något man kan ta med sig och tänka på när man arbetar ute i verksamheten.

Referenslista

- Carlgren I & Marton F. (2003) *Lärare av imorgon*.
Läraryrkesförbundet/förlag.
- Denscombe M. (2000) *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsobjekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Eliasson A. (2006) *Kvantitativ metod från början*.
Lund: Studentlitteratur.
- Giota J. (2002) *Pedagogisk forskning i Sverige* årg 7 Nr 4 s 279-305,
Skoleffekter på elevers motivation och utveckling – En litteratur översikt.
- Glasser W Dr. (1996a) *Motivation i klassrummet*.
Jönköping: Brain Books AB.
- Glasser W Dr. (1996b) *Skola med kvalitet*.
Jönköping: Brain Books AB.
- Hagman G. (1993) *Konsten att Motivera: Upplaga 2:1*.
Malmö: Liber-Hermods AB.
- Imsen G. (2000) *Elevers värld - introduktion till pedagogisk psykologi: tredje upplagan*
Lund: Studentlitteratur.
- Imsen G. (2006) *Elevers värld – introduktion till pedagogisk psykologi: fjärde upplagan*
Lund: Studentlitteratur.
- Jenner H. (2004) *Forskning i fokus, nr.19 Motivation och motivationsarbete – i skola och behandling*. Myndigheter för utveckling. Stockholm: Liber Distribution.
- Lindqvist G. (1999) *Vygotskij och skolan*.
Lund: Studentlitteratur.
- Lundgren M & Lökhölm K. (2006) *Motivationshöjande samtal i skolan*.
Lund: Studentlitteratur.
- Madsen K B & Egidius H. (1974) *Inläring och motivation*.
Stockholm: Esselte Stadium AB.
- Maltén, A. (1995) *Lärarkompetens*.
Lund: Studentlitteratur.
- Maltén A. (1997) *Pedagogiska frågeställningar – en introduktion till pedagogiken*.
Lund: Studentlitteratur.

SOU 1999:63 *Att lära och leda. En lärarutbildning för samverkan och utveckling.*
Utbildningsdepartementet

Strandberg L. (2006) *Vygotskij i praktiken – bland plugghästar och fusklappar.*
Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag

Trost J. (2001) *Enkätboken: andra upplagan.*
Lund: Studentlitteratur

Trost J. (1997) *Kvalitativa intervjuer: andra upplagan.*
Lund: Studentlitteratur

Utbildningsdepartementet. (2006) *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet (Lpo- 1994).*
Stockholm: Fritzes

Wennerström Sköljd K & Smeds Bröderman M (1997) *Montessori- pedagogik i förskola och skola.*
Borås: Natur och kultur.

Elektroniska dokument

Nationalencyklopedin (2007-06-01) http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?_art_id=25979.
Hämtat 2007-06-01

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer.*
<http://www.vr.se/download/18.668745410b37070528800029/HS%5B1%5D.pdf>. Hämtat
2007-05-02.

Bilaga 1: Enkät

Enkät om Motivation

Jag är:

Pojke

Flicka

1. Jag blir motiverad att göra bättre ifrån mig när jag får positiv uppmuntran från läraren.

Stämmer inte

Ibland

Stämmer

2. Jag blir motiverad att göra bättre ifrån mig när jag får negativ feedback.

Stämmer inte

Ibland

Stämmer

3. Jag blir motiverad när jag får lätta uppgifter.

Stämmer inte

Ibland

Stämmer

4. Jag blir motiverad när jag får svåra och utmanande uppgifter.

Stämmer inte

Ibland

Stämmer

5. Jag blir motiverad när jag får tillfälle att lära mig något nytt.

Stämmer inte

Ibland

Stämmer

6. Jag blir motiverad när vi har varierande arbetsuppgifter på lektionerna.

Stämmer inte Ibland Stämmer

7. Jag blir motiverad när jag får belöningar som tex. titta på film och längre rast.

Stämmer inte Ibland Stämmer

8. Jag känner motivation när jag kan hjälpa en klasskamrat

Stämmer inte Ibland Stämmer

9. När jag får uppmärksamhet och känner att jag betyder något gör mig motiverad att arbeta.

Stämmer inte Ibland Stämmer

10. Jag blir ofta motiverad av min lärare

Stämmer inte Ibland Stämmer

11. Jag motiveras inte alls av skolan

Stämmer inte Ibland Stämmer

Har du några förslag på hur du skulle kunna bli mer motiverad i skolarbetet?

Tack för din hjälp!
Emelie & Ylva

Bilaga 2: Sammanställning av elevers förslag på hur de vill bli motiverade i skolarbetet

Nedan följer en sammanställning över vad eleverna i de olika årskurserna svarade på frågan:

Har du några förslag på hur du skulle kunna bli motiverad i skolan?

Flickors förslag i årskurs tre:

- Inget bråk och fula ord. Byta till nya platser och ha fler test.
- Mer pyssel och göra egna böcker.
- Hon ska säga: JIPPIE, nu ska vi ...
- Pyssla mer, ha en hemlig kompis och ha mer elevens val.
- Mindre tid att jobba i skolan och sluta tidigare.
- Jag skulle vilja att man kunde vara ute och fika, ha längre rast och sluta tidigare.
- Kortare matte eller att inte ha matte varje dag.
- Flextider, mer rast, mer berättelser och eget skrivande, sitta mer vid datorn och mer läsning.
- Skolan suger, bu för skolan, jag vill slippa skolan. Jag hatar lärare och mest av allt vikarier.
- Mer rast och sluta tidigare.
- Extra raster.
- Sluta tidigare och mer rast.
- Mer rast, någon roligare lektion.
- Få känna att man gör ett bra jobb.
- Mer rast.
- Ingen matte, bara rast och film.
- Mer beröm, ha mer saker ute såsom spela brännboll och fotboll och sådant.
- Jag vill ha mer bild.

Pojkars svar i årskurs tre:

- Sluta tidigare.
- Att få arbeta mer självständigt
- Få sluta tidigare.
- Få mer raster.
- Få mer rast och sluta tidigare

- En extra timmes rast.
- Köpa mer mark till skolan.
- Mindre skola, mindre rast och längre lektioner.
- Kanske kan dra ner lite på tankekartorna.
- Mer historia.
- Mer rast och sluta tidigare.
- Mer geografi.
- Byta till nya platser, vi har suttit såhär i evigheter.

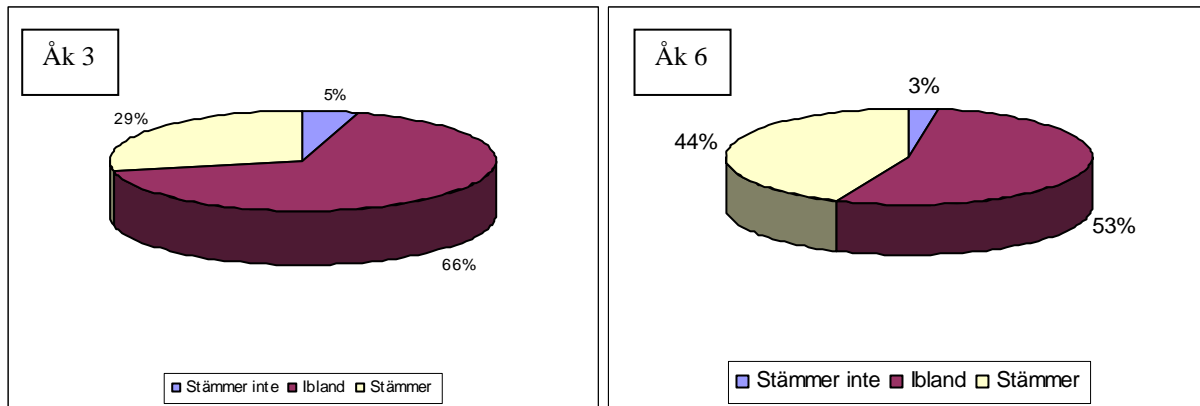
Flickors svar i årskurs sex:

- Positiva saker och bra förklaringar.
- Mer beröm från läraren.
- Mer idrott.
- Använda datorn mer än vad vi gör nu.
- Få mer uppmärksamhet av det jag är bra på.
- Arbeta mer i grupper.
- Få läsa och skriva mer på lektionerna.
- Nej, jag är tillräckligt motiverad.
- När det är någon som hjälper mig.
- Mer bild.

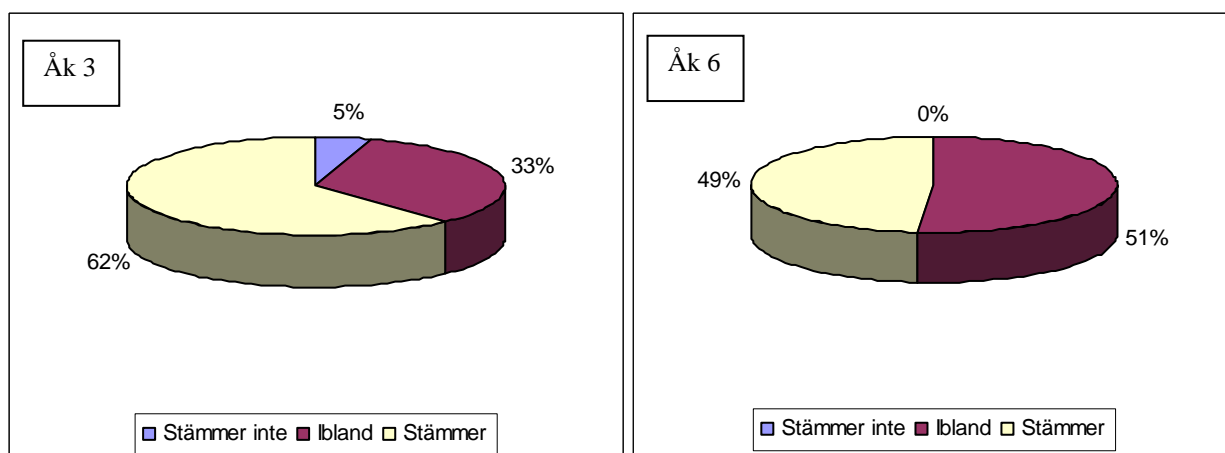
Pojkars svar i årskurs sex:

- Jag blir motiverad av att få hjälp hemifrån.
- Få hjälp så att man fattar.
- Goare mat!
- Både svåra och lätta uppgifter.
- Få pris och ha tävlingar.
- Att få mer hjälp så att man fattar.
- Någon belöning.
- Mer blandning på lektionerna.
- Mer idrott, mer fotboll på lektionerna.
- Få sitta mer vid datorn och surfa.
- Vara ute mer på lektionerna.

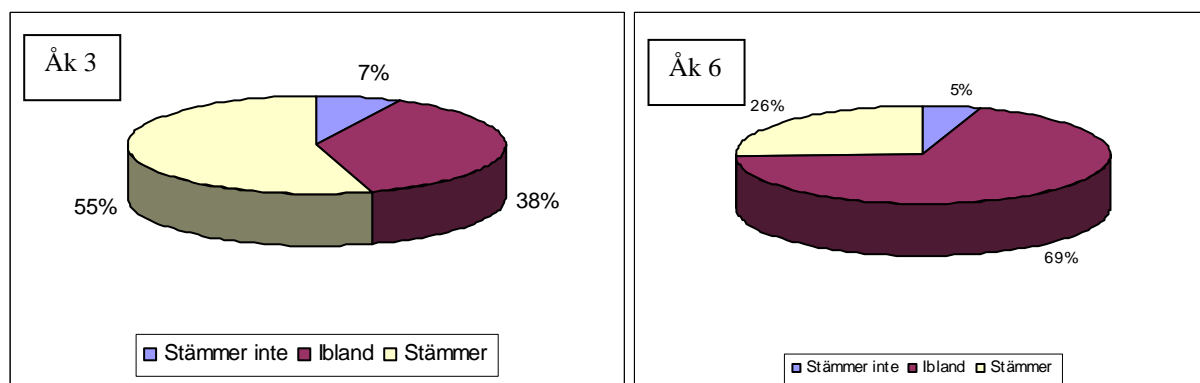
Bilaga 3: Övriga diagram

Jag blir motiverad när jag får tillfälle att lära mig någonting nytt

Jag känner motivation när jag kan hjälpa en klasskamrat

När jag får uppmärksamhet och känner att jag betyder något gör min motiverad att arbeta

Bilaga 4: Intervjufrågor

1. Vad får er att arbeta bra på lektionerna?
2. Hur ofta får ni positiv uppmuntran av er lärare?
 - Kan ni/du ge något exempel när ni har fått det?
 - Hur reagerade ni/du då?
3. Får ni belöning av er lärare?
 - När får ni det?
 - Kan ni ge något exempel när ni har fått en belöning?
4. Hur känns det när ni får tillbaka exempelvis ett arbete eller en text som er lärare inte är nöjd med och vill att ni ska göra om den?
 - Vad gör ni då?
5. Vill ni helst få lätta eller svåra och utmanande uppgifter?
 - Varför valde du det?

Bilaga 5: Sammanställning av intervjun

Åk 3: Flickor

1. Vad får er att arbeta bra på lektionerna?

- Att man får bra hjälp.
- Att det är roligt och kul.

2. Får ni ofta positiv uppmuntran av er lärare?

- Nej! Jag jobbar för långt och då får jag skällning, en gång när jag jobbat två tal för mycket så sa han ”du fick ju bara göra till sidan 12”.
- Nej, bara ibland.
- Vi brukar alltid peppa varandra på gympan och på rasterna (Alla flickorna).

Hur skulle ni reagera om ni fick det?

- Jag skulle tro att han var sjuk och att jag var med i dolda kameran.
- Jag skulle bli glad. (gör det att du vill arbeta vidare då?) det beror på vilket ämne det är, för i matten hade jag inte blivit det, för då hade jag bara behövt fortsätta med nästa tråkiga uppgift.

3. Får ni ofta belöning?

- Ja det är ju vikingaskeppen. Läraren sätter varje dag upp ett vikingaskepp och om vi pratar mycket så tar han ner ett skepp. När vi får en rad full så får vi en belöning som att kolla på film, vara ute och fika och att spela fotboll.

Funkar det då, tänker ni på att skeppen är där?

- Nej, det spelar ingen roll, det är inget vi tänker på alls.
- Vi pratar lika mycket ändå.

Kan ni ge något exempel på belöningar ni fått?

- Vi har fått spela fotboll en gång med en vikarie.
- Kolla på Dumbo! Vi får se 10 minuter av filmen varje gång och den tar ju aldrig slut!

4. Hur skulle ni reagera om ni får tillbaka exempelvis ett arbete eller en text som er lärare inte var nöjd med och ville att ni skulle göra om den?

- Frågat han, varför? Och sen får jag se om jag gör det eller inte.
- Slängt den i papperskorgen.
- Tagit hem den och lagt dem bland mina andra göra färdigt stenciler. Men jag gör aldrig dem färdiga ändå!

5. Vilket är roligast, lätta eller svåra och utmanande uppgifter?

- Lätta, då blir man snabbt färdig, i matten vill man ha lätta uppgifter, men i svenskan spelar det ingen roll.
- Lätta, för att dem är lätta.
- Svåra: Då får man tänka lite och det är kul. Får man lätta uppgifter så får man bara räkna i den där extra matteboken och den är skittråkig.

Åk: 3 Pojkar.

1. Vad får er att arbeta bra på lektionerna?

- Varierat arbetssätt.

2. Får ni ofta positiv uppmuntran av er lärare?

- Ja, i Geografi. Då blev jag glad och arbetade vidare.
- Man blir glad. Men vi får inte det ofta.
- I vår klass är det mest kamratstödare som gör sådant. Som jag är ju det.
- Men på idrotten så brukar vi peppa varandra, det gör vi alltid!

3. Får ni ofta belöningar?

- Ja vi har ju vikingaskeppen. Men det är inget som vi tänker på alls.
- Vi pratar på lika mycket ändå, det är bara ibland man tänker på det.

Hur långt tid tar det att fylla en rad med vikingaskepp då?

- Två till tre veckor, ibland längre tid.

Kan ni ge något exempel på belöningar ni fått?

- Kolla på film, Dumbo.
- Spela fotboll
- Ut och gå.
- Vi var ute en gång, men det var egentligen inte belöningen, men den dagen fick vi sluta fem minuter tidigare istället.

4. Hur skulle ni reagera om ni får tillbaka exempelvis ett arbete eller en text som er lärare inte var nöjd med och ville att ni skulle göra om den?

- Man kan säga till läraren att man inte vill det, det gör jag. Men då blir han arg.
- Vi bryr oss inte, vi bara gör som han säger.

5. Vilket är roligast, lätta eller svåra och utmanande uppgifter?

- Lätta: För det går snabbast.
- Lätta: För man får ju mer poäng då. (Vad då för poäng?) Ja när man har exempelvis glosförhör så får man 1 poäng för namnet och 2 poäng för varje rätt svar man har. Får man många lätta glosor så är det ju lätt att få ihop många stjärnor. (Är det något ni tävlar om att få mest stjärnor?) nej det är det inte, man gör det bara för sin egen skull.
- Varierade, det beror på vilken lektion det är. Jobbar vi med landet så vill man ha svåra, men är det matte eller engelska så vill man ha lätta.

Åk 6: Flickor

1. Vad får er att arbeta bra på lektionerna?

- När någon säger att det går bra för en, det blir mycket roligare. Det kan vara både att läraren säger det eller att en kompis säger det.
- Om någon vill härma det jag gjort är det ju också kul, för det var ju min ide från början som sedan någon tog som tyckte att den var bra.

2. Får ni ofta positiv uppmuntran av er lärare?

- Nej, ibland.
- Det är inte så att hon säger det till en, utan hon säger det till alla. Typ ni har jobbat jättebra idag!

Kan ni ge något exempel:

- När vi har varit tysta, men det händer inte så ofta.
- När vi arbetat bra och när vi klarat en uppgift som hon inte trodde att vi kunde klara av. Då blir man glad.

(Visade diagrammet över positiv uppmuntran i deras klass) Ibland:

- Om man klarar en uppgift som läraren inte trodde att jag kunde, men man själv visste att man kunde den, då reagerar man inte liksom eftersom man visste ju att man kunde det.

3. Får ni ofta belöningar?

- Nej
- Det beror på.
- Vi kanske få mer klasskul.
- Ne det stämmer ju inte, men däremot kan hon dra ifrån belöningar och om vi inte sköter oss så kan hon stryka den helt!
- Denna veckan har hon liksom sagt att alla hängde löst, fast inte alla har pratat liksom.

4. Hur skulle ni reagera om ni får tillbaka exempelvis ett arbete eller en text som er lärare inte var nöjd med och ville att ni skulle göra om den?

- Det beror på hur hon säger det.
- Jag skulle inte vilja göra om den.
- Man blir väl lite ledsen, man har ju gjort sitt bästa liksom.
- Man slänger i alla fall inte den för då får man skit för det, därför gör man den direkt.

5. Vilket är roligast, lätta eller svåra och utmanande uppgifter?

- Både och.
- de ska vara svåra, men man ska ändå kunna se hur man ska göra, de ska inte vara för lätta för då är det tråkigt och inte för svåra för då kommer man ingenstans.
- de ska vara svåra och utmanande men man ska kunna klara av dem.
- Man ska kunna se hur man kan lösa uppgiften och inte behöva sitta och tänka hur ska jag göra nu och så vidare.

(Visade diagram över varierande uppgifter) vad är det som gör att man ibland motiveras och ibland inte?

- Det beror ju också på, är det svåra uppgifter som man inte kommer någonstans och att de inte ger någonting och bara gör dem för att man ska göra dem är det ju inte bra.

(Visade diagram över om de ofta motiveras av sin lärare, vad är det som gör att ni ibland gör det och ibland inte?)

- Hon motiverar ju inte oss jätte ofta.
- I och med att vi går i sexan så säger hon att vi ska ha stora krav och att vi ska kunna klara av detta själva.
- Så tar hon upp detta med högstadiet och att allting och ansvar och så.

Åk 6: Pojkar

1. Vad får er att arbeta bra på lektionerna?

- Att det är tyst.

2. Får ni ofta positiv uppmuntran av er lärare?

- nej (alla).
- Ibland någon ynka gång.

Exempel:

- När vi har lämnat in läxorna.
- Men då är det mest hela klassen som får beröm.
- Hon ger oftast beröm till hela klassen.

Hur reagerar ni då?

- Man blir glad att man är delaktig i det som är positivt.

(Visade diagrammet över positiv uppmuntran i deras klass) Ibland:

- Man tror att man har varit duktigt så slipper man göra lika mycket sen under lektionen, för då har man redan gjort sitt liksom. Man kan ta det lite lugnare och inte arbeta lika aktivt som innan. Då tycker jag att det är bättre med negativ feedback, för då blir jag mer positivt inställd till att arbeta för att slippa ännu mer negativt.
- Jag håller inte med, ska man göra det redigt så ska man göra det redigt från början.

3. Får ni ofta belöningar?

- Nej!
- Kanske två gånger per år.

Exempel:

- En gång fick vi fika om alla hade lämnat in läxan i 5 fem veckor i rad och då skulle vi få semlor.

Hade ni velat ha mer belöning?

- Ja men inte för mycket.
- Ja någon gång kanske.

4. Hur skulle ni reagera om ni får tillbaka exempelvis ett arbete eller en text som er lärare inte var nöjd med och ville att ni skulle göra om den?

- Då skiter jag i det fullständigt. Och gör något annat.
- Nej jag gör om det.
- Det beror hur mycket, är det helt åt skogen så skiter an i det men är det bara något litet så fixar man det.
- Bättre att tänka sig för innan man lämnar in det.

5. Vilket är roligast, lätta eller svåra och utmanande uppgifter?

- Det beror på vilket ämne.
- Lätta i matten och ska det vara svåra så ska det vara i engelskan.
- Nej vi vill ha tvärtom!
- Svårare uppgifter i Svenska för som det är nu så är de för lätta.
- Det är roligare när man får kämpa lite.
- Det får inte vara för enkelt för då slarvar jag ofta igenom det.

(Visade diagram över varierande uppgifter) vad är det som gör att man ibland motiveras och ibland inte?

- Om man sitter med matten och läraren säger at vi ska lägga ihop och börja med eget arbete så vet jag inte riktigt vad jag ska börja. Det är så många egna mål som ska göras.

- Det är mycket lättare om man har ett svenska pass och sen ett matte pass och att man inom ämnet varierar uppgifterna.

(Visade diagram över om de ofta motiveras av sin lärare, vad är det som gör att ni ibland gör det och ibland inte?)

- Jag motiveras inte av henne.
- Eller ja jo ibland.
- Ne men det är inte ofta.
- Det är nog mer tjejerna som blir det tror jag.

Vad är det som motiverar er då?

- Det är roligare att komma hem och veta att man har gjort att i skolan och slipper sitta med alla tråkiga uppgifter och kunna gå på fotbollsträningen istället.

Bilaga 6: Information till pedagogen

Hej!

Vi är två lärarstudenter från Kristianstad högskola som håller på att skriva ett examensarbete (C- uppsats). Vi kommer att dela ut enkäten och kort gå igenom vad begreppet motivation innebär. Därefter tar vi en fråga i taget med eleverna och ger exempel där det behövs tydliggöras. Vi vill med denna enkät få reda på vad det är som motiverar eleverna och hur de egentligen skulle vilja bli motiverade av sin pedagog?

Ni kommer att ingå i en undersökning med två årskurs tre och två årskurs sex, som kommer att få samma enkät tilldelat sig. Detta för att vi skall kunna se skillnaden mellan de olika stadierna samt skillnader mellan de olika könen.

Enkäterna är anonyma och kan inte knytas till någon specifik person eller skola. Det är bara vi två som ska titta på enkäterna och efter att vi har sammanställt resultatet kommer vi att förstöra enkäterna. Vill respektive pedagog ha en sammanställning av resultatet i just sin klass är detta möjligt, men lämna då gärna besked om detta snarast.

Tack för er medverkan!

Emelie Sörensson

Ylva Tykesson

Bilaga 7: Information till föräldrar

Hej!

Vi är två lärarstudenter som går vår sista termin på lärarutbildningen i Kristianstad. Just nu håller vi på att skriva vårt examensarbete där vi undersöker vad det är som motiverar elever skolan och hur de skulle vilja bli motiverade. Idag har ditt barn medverkat i en gruppintervju tillsammans med några klasskamrater, då vi tillsammans har haft en diskussion om hur de motiveras i skolan. För att underlätta för oss då vi ska sammanställa intervjun har vi spelat in samtalen med en diktafon (med elevernas godkännande). Det är bara vi två som ska lyssna på bandet och efter att vi lyssnat på det kommer bandet att förstöras.

Ditt barns namn kommer INTE att nämnas i vår uppsatts, vid citering kommer vi att använda ett fingerat namn istället. Om du som målsman inte godkänner att vi använder detta material i vår uppsatts eller om du har andra frågor vill vi att du hör av dig snarast till oss.

Med vänliga hälsningar

Emelie Sörensson

Ylva Tykesson
